

"CROWE MNE" d.o.o.

Br. 50/25

Podgorica, 11.03. 2025 god

**OSIGURAVAJUĆE DRUŠTVO GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE
AD, PODGORICA**

**Finansijski iskazi
31. decembar 2024. godine i
Izvjestaj nezavisnog revizora**

S A D R Ź A J

	Strana
Izvještaj nezavisnog revizora	1-4
Finansijski iskazi:	
Bilans uspjeha	5-7
Bilans stanja	8-11
Iskaz o promjenama na kapitalu	12-13
Iskaz o tokovima gotovine	14-15
Napomene uz finansijske iskaze	16 - 49

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Vlasnicima Osiguravajućeg društva Grawe neživotno osiguranje a.d. Podgorica

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Osiguravajuće društvo Grawe neživotno osiguranje a.d. Podgorica (u daljem tekstu "Društvo"), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2024. godine, bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za period od 1. januara do 31. decembra 2024. godine, kao i napomene uz finansijske iskaze, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski iskazi istinito i objektivno prikazuju finansijske pozicije Društva na dan 31. decembar 2024. godine, njegovu finansijsku uspješnost i tokove gotovine za period od 1. januara do 31. decembra 2024. godine u skladu Zakonom o računovodstvu važećim u Crnoj Gori i i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.

Osnov za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (ISA) primjenljivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza*. Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa *Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe* Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Ostale informacije

Finansijski iskazi Društva na dan i za godinu završenu 31. decembra 2023. godine bili su predmet revizije drugog revizora koji je, u svom izvještaju od 29.02. 2024. godine, izrazio pozitivno mišljenje na ove finansijske iskaze.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Vlasnicima Osiguravajućeg društva Grawe neživotno osiguranje a.d. Podgorica (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
Procjenjivanje tehničkih rezervi Tehnička rezerva u iznosu od EUR 8.942.165 na 31. decembar 2024. godine (31. decembar 2023. godine: EUR 7.760.812) predstavlja značajan dio ukupnih obaveza Društva. Vrednovanje tehničkih rezervi uključuje procjene u vezi sa neizvjesnošću ishoda, uglavnom u vezi sa ukupnim iznosom potrebnim za podmirenje obaveza, uključujući bilo kakve garancije osiguraniku. Društvo koristi aktuarske modele kao podršku izračuna tehničkih rezervi. Određivanje pretpostavki koje se koriste u izračunu tehničkih rezervi uključuje značajnu procjenu Rukovodstva i procjenu o neizvjesnim budućim ishodima. Različite ekonomske i neekonomske pretpostavke, kao što su stope inflacije ili trendovi vezani za sudske sporove, se koriste za procjene ovih tehničkih rezervi. Zbog značajnosti tehničkih rezervi, te njihove inherentne neizvjesnosti procjene, ovo područje smatramo ključnim revizijskim pitanjem	Stekli smo razumijevanje dizajna internih kontrola nad aktuarskim procesom koji uključuje izračun rezervacija za štete, proces korišćenja ekonomskih i aktuarskih pretpostavki, kao i proces izvođenja novčanih tokova. Takođe smo razmotrili pristup i metodologiju koju Društvo koristi za aktuarske analize koje uključuju poređenje procjena i stvarnih pokazatelja iz prethodnih perioda. Naša procjena je, po potrebi, uključila evaluaciju specifičnih ekonomskih i aktuarskih pretpostavki i razmatranje procjena Rukovodstva vezano za korištene pretpostavke, koje mogu varirati u zavisnosti od proizvoda i/ili karakteristika proizvoda, i takođe usklađenost modela sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori. Posebno smo naše procedure usmjerili na modele koje smo smatrali materijalnim i kompleksnim i/ili zahtijevaju značajne procjene u vezi sa korištenim pretpostavkama, naročito dugoročnog dijela za poslove neživotnih usluga. Za sprovođenje naših revizorskih procedura, koristili smo usluge ekperata - aktuara. Nadalje, izvršili smo revizijske procedure kako bi procijenili da li modeli obezbjeđuju ispravan i potpun izračun tehničkih rezervi, uključujući i preračun rezultata ovog modela na odabranom uzorku. Naše revizorske procedure takođe su uključile test konzistentnosti ulaznih podataka korištenih za izračun „Nastalih, a neprijavljenih šteta“ (IBNR), nezavisan obračun IBNR rezervi koristeći različite metode i pretpostavke, kao i nezavisan preračun rezervi „Prijavljenih, ali neizmirenih šteta“ (RBNS) za anuitete.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Vlasnicima Osiguravajućeg društva Grawe neživotno osiguranje a.d. Podgorica (nastavak)

Ostale informacije sadržane u godišnjem izvještaju menadžmenta

Pored toga, izvršili smo procjenu da li su ostale informacije pripremljene, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, posebno da li su ostale informacije u formalnom smislu u skladu sa zahtjevima i postupcima za pripremu ostalih informacija Zakona o računovodstvu Crne Gore u kontekstu materijalnosti, odnosno da li bi neko nepoštovanje ovih zahtjeva moglo uticati na prosuđivanja donijeta na osnovu ovih ostalih informacija.

Na osnovu sprovedenih procedura, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti da ih ocijenimo, izvještavamo da:

1. ostale informacije koje opisuju činjenice koje su takođe prikazane u finansijskim izvještajima su, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa finansijskim iskazima;
2. ostale informacije su pripremljene u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore.

Pored toga, naša odgovornost je da, na osnovu saznanja i razumijevanja Društva stečenih u reviziji, izvijestimo da li ostale informacije sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. U tom smislu nemamo ništa da izvijestimo.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili greške.

Prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, ukoliko je potrebno, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim navedene. Lica odgovorna za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovilo Društvo.

Odgovornost revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjeravanja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed kriminalne radnje ili greške i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjeravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

Kao dio revizije u skladu sa ISA standardima primjenljivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usljed kriminalne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.

• **IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)**

Vlasnicima Osiguravajućeg društva Grawe neživotno osiguranje a.d. Podgorica (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja (nastavak)

• Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole entiteta.

• Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.

• Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezana objelodanjivanja u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.

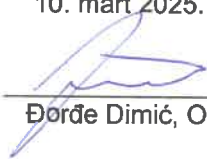
• Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlaštenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Ovlašćeni revizor u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izveštaj nezavisnog revizora je Đorđe Dimić.

Crowe MNE d.o.o. Podgorica

10. mart 2025. godine

Đorđe Dimić, Ovlašćeni revizor

Vladimir Kavarić, Ovlašćeno lice

Naziv društva za osiguranje: "GRAWE neživotno osiguranje" A.D.

Sjedište: **PODGORICA**

Vrsta osiguranja: **NEŽIVOTNO OSGURANJE**

Matični broj: **02096064**

Šifra djelatnosti: **6512**

BILANS USPJEHA

od 01.01. do 31.12.2024

grupa računa	POZICIJA	Napomena	I z n o s	
			Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	I. POSLOVNI PRIHODI (1+2)		8.215.533	7.091.135
	1. Prihod od premije osiguranja i saosiguranja	4.	8.046.476	6.958.484
750	1.1 Obračunate bruto premije osiguranja		10.246.966	8.684.507
752	1.2 Primljene premije saosiguranja		-	-
753	1.3 Primljene premije reosiguranja i premije reosiguranja iz cesije		-	-
754	1.4 Smanjenje za udjele saosiguravača u premijama osiguranja		-	-
755	1.5 Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja		(1.762.971)	(1.246.140)
756	1.6 Promjene bruto prenosnih premija (+/-)		(685.361)	(707.841)
757	1.7 Promjene prenosnih premija za saosiguravajući dio (+/-)		-	-
758	1.8 Promjene prenosnih premija za reosiguravajući dio (+/-)		247.842	227.959
	2. Neto prihodi od ostalih usluga	5.	169.056	132.651
760	2.1 Prihodi od usluga za obavljanje drugih poslova osiguranja		158.120	127.480
764	2.2 Prihod od ukidanja rezervisanja, osim tehničkih rezervisanja		-	-
768	2.3 Revalorizacioni poslovni prihodi		-	-
769	2.4 Prihodi od drugih usluga		10.936	5.171
	II. POSLOVNI RASHODI (1+2+3)		5.163.406	4.189.107
	1. Rashodi naknada šteta	6.	4.348.887	3.408.152
400	1.1 Obračunate bruto naknade šteta		4.487.530	3.319.610
401	1.2 Troškovi vezani za isplatu šteta		391.613	341.604
402	1.3 Umanjenje za prihode ostvarene iz bruto regresnih potraživanja		(386.641)	(243.797)
403	1.4 Udio u naknadama šteta iz prihvaćenih saosiguranja, reosiguranja i retrocesija		-	-
404	1.5 Umanjenje za udio saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta		(582.182)	(264.171)
405	1.6 Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete (+/-)		529.920	179.092
406	1.7 Promjene rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio (+/-)		(55.748)	(6.348)
407	1.8 Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete (+/-)		(29.125)	7.538
408	1.9 Umanjenje za udjele saosiguravača i reosiguravača i retrocesionara u rezervisanjima za nastale neprijavljene štete		-	-
409	1.10 Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta		(6.479)	74.625
	2. Rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja	7.	1.677	3.197
410.411	2.1 Promjene rezervisanja za bonuse i popuste i storno (+/-)		-	-
412.413.414	2.2 Promjene matematičkih rezervisanja (+/-)		-	-
415	2.3 Promjena rezervisanja za izravnane rizika (+/-)		-	-
416, 417	2.4 Promjena rezervisanja za prenosne premije (+/-)		1.677	3.197
418.419	2.5 Promjena drugih tehničkih rezervisanja (+/-)		-	-
	3. Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	8.	812.842	777.759
420	3.1 Troškovi za preventivu		105.489	96.323

421	3.2 Vatrogasni doprinos		9.710	8.264
422	3.3 Garantni fond		190.226	163.615
423	3.4 Troškovi nadzornog organa		85.977	71.143
424	3.5 Troškovi ispravke vrijednosti premije osiguranja		75.422	112.487
429	3.6 Drugi ostali neto troškovi osiguranja		263.834	133.831
460	3.7 Rezervacije za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine povodom penzionisanja		12.185	49.596
463	3.8 Rezervacija za onerodne (štetne) ugovore		-	-
462.469	3.9 Druge rezervacije		70.000	142.500
	III DOBITAK/GUBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT (I-II)		3.052.127	2.902.028
	IV TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA (1+2+3+4+5+6+7+8)	9.	2.644.206	2.144.416
440	1. Troškovi sticanja osiguranja		2.110.860	1.737.176
441	2. Promjene u raznaničenim troškovima sticanja osiguranja		166.354	219.062
45	3. Amortizacija		64.913	73.154
	4. Troškovi rada		548.498	425.468
470.471.472.475	4.1 Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih		385.769	293.395
473.474	4.2 Porezi i doprinosi na isplaćene zarade		133.538	110.683
476, 479	4.3 Drugi troškovi rada		29.192	21.390
	5. Materijalni troškovi		24.560	23.621
430.432.434	5.1 troškovi materijala za popravku i održavanje, otpis sitnog inventara i usklađivanje		58	-
431	5.2 Troškovi kancelarijskog materijala		5.458	5.626
433	5.3 Troškovi energije		13.381	13.449
439	5.4 Drugi troškovi materijala		5.663	4.546
	6. Ostali troškovi usluga		298.041	238.678
443.446	6.1 Troškovi konsultantskih usluga (troškovi po ugovorima o djelu, ugovorima o autorskom radu, intelektualnih usluga-zajedno sa dažbinama, koje idu na teret preduzeća)		39.124	48.747
442	6.2 Zakupnine		-	-
445	6.3 Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga		30.160	28.714
447	6.4 Premije osiguranja		4.549	4.031
448	6.5 Troškovi reklame, propagande i reprezentacije		54.175	10.799
444.449	6.6 Troškovi drugih usluga		170.033	146.386
48	7. Drugi troškovi		57.883	50.635
706	8. Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja		294.194	185.253
	V DOBITAK/GUBITAK - NETO POSLOVNI REZULTAT (III-IV)		407.921	757.612
	VI FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA (3+6)	10.	606.952	455.224
	1. Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi matematičke rezerve		435.404	400.181
770	1.1 Prihodi od kamata		417.784	374.923
771	1.2 Povećanje fer vrijednosti prilikom upotrebe posebnih pravila za obračunavanje rizika		-	-
772	1.3 Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza		3.139	19.653
773	1.4 Prihodi od dividendi i drugih udjela u dobitku		9.081	205
774	1.5 Pozitivne kursne razlike		-	-
775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782	1.6 Drugi prihodi		5.400	5.400
	2. Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		3.921	-
730	2.1 Rashodi od kamata		-	-
732	2.2 Gubici kod finansijskih sredstava i finansijskih obaveza		-	-
734	2.3 Rashodi od umanjenja vrijednosti		-	-
735	2.4 Negativne kursne razlike		-	-
731, 736, 737, 738, 739	2.5 Drugi finansijski rashodi		3.921	-
740, 741, 742, 743, 744, 745, 746	2.6 Rashodi nastali investiranjem tehničkih rezervi u investicione nekretnine		-	-

	3. Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve (1-2)		431.483	400.181
	4. Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		188.774	72.577
770	4.1 Prihodi od kamata		36.588	33.609
772	4.2 Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza		-	-
771.774	4.3 Drugi prihodi od ulaganja		-	-
773	4.4 Prihodi od dividendi i drugih udjela u dobitku		-	-
775, 776, 777, 779	4.5 Drugi finansijski prihodi		-	-
780, 781, 782	4.6 Prihodi od ulaganja u investicione nekretnine		-	-
783, 784, 785, 786, 787, 788, 789	4.7 Drugi prihodi		152.186	38.968
	5. Rashodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		13.305	17.534
730	5.1 Rashodi od kamata		-	-
732	5.2 Gubici kod finansijskih sredstava i finansijskih obaveza		-	-
734	5.3 Rashodi od umanjenja vrijednosti		-	-
731, 733, 736, 737, 738, 739	5.4 Drugi finansijski rashodi		7.430	5.835
740, 741, 742, 743, 744	5.5 Rashodi od amortizacije, vrednovanje po fer vrijednosti investicionih nekretnina		5.495	5.495
745.746.747	5.6 Rashodi za druge nekretnine		-	-
748.749	5.7 Novčane kazne i odštete i drugi rashodi		380	6.205
	6. Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi (4-5)		175.469	55.043
	VII DOBITAK/GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (V+VI)		1.014.873	1.212.835
	VIII POREZ NA DOBIT	11.	116.713	143.904
820	1.1 Porez na dobit		114.739	141.745
823	1.2 Prihodi (rashodi) na ime odloženog poreza		1.975	2.159
	IX NETO DOBIT/GUBITAK ZA POSLOVNU GODINU (+/-)		898.160	1.068.931
	X RASPODJELA NETO DOBITI		-	-
830, 831, 832, 833, 834, 839	1. Raspodjela neto dobiti		-	-
	XI ZARADA PO AKCIJI	12.	1,60	1,90

U Podgorici,
Datum 13.02.2025.godine

Lice odgovorno za sastavljanje bilansa:

(Tijana Pantović)

Izvršni direktor društva:

(Ivan Lero)

Naziv društva za osiguranje: "GRAWE neživotno osiguranje" A.D.
Sjedište: **PODGORICA**
Vrsta osiguranja: **NEŽIVOTNO OSGURANJE**

Matični broj: **02096064**
Šifra djelatnosti: **6512**

BILANS STANJA
na dan 31.12.2024

AKTIVA				
grupa računa	POZICIJA	Napomena	I z n o s	
			Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	A. Nematerijalna imovina (A.1+A.2+A.3+A.4)	13.	20.161	3.208
000-	A.1 Gudvil		-	-
002,003,004-	A.2 Druga dugoročna nematerijalna imovina		31.238	9.511
005,006-	A.3 Potraživanja po osnovu datih avansa za dugoročna nematerijalna ulaganja i aktivna vremenska razgraničenja		-	-
008,009-	A.4 Umanjenje i ispravka vrijed.nematerijalnih ulaganja (+/-)		(11.077)	(6.303)
	B. Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja (B.1+B.2+B.3+B.4+B.5)	14.	1.145.687	978.918
010-	B.1 Zemljište i objekti za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja		948.445	933.917
011,012-	B.2 Oprema i sitan inventar za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja		765.548	509.853
013-	B.3 Potraživanja po osnovu datih avansa za nekretnine, postrojenja i opremu za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja		-	-
014,015,016-	B.4 Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja u izgradnji		102.276	102.276
019-	B.5 Ispravka vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja (+/-)		(670.582)	(567.128)
	C. Dugoročna finansijska ulaganja (C1+C2)	15.	10.994.569	10.953.783
	C1. Dugoročna finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi		10.994.569	10.953.783
030, 040, 050, 060,	C1.1 Hartije od vrijednosti		-	-
031, 041, 051, 061,	C1.2 Obveznice, odnosno druge duž.hartije od vrijednosti		9.043.973	9.521.090
032, 042, 052, 062,	C1.3 Akcije		82.973	-
033, 043, 053, 063,	C1.4 Ulaganja u investicione fondove		-	-
034, 044, 054, 064,	C1.5 Dugoročni depoziti i druga dug. finansijska ulaganja		-	-
035, 045, 055, 065,	C1.6 Investicione nekretnine i druge nekretnine, postrojenja i oprema, koji nisu namijenjeni za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja		506.036	134.880
026-	C1.7 Udjeli i učešća u društvima		1.029.600	540.500
027-	C1.8 Dugoročna poslovna potraživanja i druga dugoročna potraživanja		331.987	757.313
036, 046, 056, 066,	C1.9 Izvedeni finansijski instrumenti		-	-
037, 047, 057, 067, 077,	C1.10 Druga dugoročna finansijska ulaganja		-	-
038, 048, 058, 068, 078,	C1.11 Stalna imovina koja se drži za prodaju		-	-
	C2. Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva		-	-

080, 081, 083, 084, 085	C2.1 Akcije, dužničke hartije od vrijednosti i izvedeni finansijski instrumenti u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana		-	-
082-	C2.2 Depoziti kod grupe banaka, kod pridruženih banaka i kod zajednički kontrolisanih banaka		-	-
086, 087-	C2.3 Druga finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva		-	-
	D. Kratkoročna finansijska ulaganja (D.1+D.2+D.3)	16.	1.979.268	384.545
180, 182, 184-	D.1 Hartije od vrijednosti		1.979.268	79.834
181, 183, 185-	D.2 Kratkoročni depoziti kod banaka		-	304.711
186-	D.3 Izvedeni finansijski instrumenti i druga kratkoročna finansijska ulaganja		-	-
	E. Kratkoročna sredstva (E.1+E.2+E.3)		2.490.879	2.535.178
10, 11	E.1 Gotovinska sredstva	17.	554.091	806.895
	E.2 Kratkoročna potraživanja	18.	1.936.788	1.728.282
12	E.2.1 Kratkoročna potraž. iz neposrednih poslova osiguranja		1.484.733	1.224.712
13	E.2.2 Kratkoročna potraživanja za premije reosiguranja i saosiguranja		-	-
14	E.2.3 Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta		-	71.968
15	E.2.4 Druga kratkoročna potraživanja iz poslova osiguranja		199.453	240.189
16	E.2.5 Kratkoročna potraživanja iz finansiranja		75.154	60.308
17	E.2.6 Druga kratkoročna potraživanja		177.447	131.105
311, 319, 320, 321,	E.3 Zalihe materijala i sitnog inventara		-	-
9802, 9822,	F. Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	19.	915.438	611.848
	G. Aktivna vremenska razgraničenja	20.	1.053.439	908.092
192	G.1 Odloženi troškovi sticanja osiguranja		1.053.439	887.085
193, 194, 195, 196,	G.2 Ostala aktivna vremenska razgraničenja		-	21.007
	H. Odložena poreska sredstva		-	-
	UKUPNA AKTIVA		18.599.440	16.375.570

PASIVA

grupa računa	POZICIJA	Napomena	I z n o s	
			Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	A. Osnovni kapital (A.1+A.2)	21.	3.000.003	3.000.003
900	A.1 Akcijski kapital - obične akcije		3.000.003	3.000.003
901	A.2 Akcijski kapital - povlašćene akcije		-	-
	B. Rezerve (B.1+B.2+B.3+B.4+B.5)	21.	4.263.284	3.365.125
910	B.1 Kapitalne rezerve		-	-
911	B.2 Rezerve iz dobiti		39	39
	B.2.1 Zakonske rezerve		-	-
	B.2.2 Rezerve za sopstvene akcije		-	-
	B.2.3 Statutarne rezerve		-	-
	B.2.4 Ostale rezerve iz dobitka		39	39
919	B.3 Sopstvene akcije		-	-
940-949	B.4 Revalorizacija rezerve		-	-
	B.5 Prenesena i neraspoređena dobit/gubitak (+/-)		4.263.245	3.365.086
920-925	B.5.1 Prenesena dobit/gubitak iz prethodnih godina (+/-)		3.365.086	2.296.155
921-926	B.5.2 Neraspoređena dobit/gubitak tekuće poslovne godine (+/-)		898.160	1.068.931
	C. Rezervisanja (C.1+C.2+C.3)		9.074.445	7.952.908
	C.1 Bruto tehničke rezerve	22.	8.942.165	7.760.812
980 OSIM 9802	C.1.1 Bruto prenosne premije		4.998.442	4.313.081
982 OSIM 9822	C.1.2 Bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete		1.366.422	836.503
983	C.1.3 Bruto rezervisanja za nastale i neprijavljene štete		2.157.195	2.186.320
984	C.1.4 Bruto rezervisanja za troškove likvidacije šteta		307.176	313.655
985	C.1.5 Bruto rezervisanja za izravnanje rizika		-	-
*****	C.1.6 Bruto ostala druga osiguravajuća tehnička rezervisanja		112.930	111.254
	C.2 Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja		-	-
970	C.2.1 Bruto matematička rezervisanja za životna osiguranja		-	-
971	C.2.2 Bruto matematička rezervisanja za životna osiguranja kod kojih ugovarač osiguranja preuzima rizik ulaganja		-	-
972.973	C.2.3 Bruto matematička rezervisanja za druge vrste osiguranja za koje je potrebno formirati matematička rezervisanja		-	-
974	C.2.4 Bruto rezervisanja za učešće u dobiti		-	-
	C.3 Ostala rezervisanja		132.280	192.096
980	C.3.1 Rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine		61.780	49.596
961.962.963.967	C.3.2 Ostala rezervisanja, osim tehničkih rezervisanja		70.500	142.500
	D. Kratkoročne obaveze (D.1+D.2+D.3+D.4+D.5+D.6+D.7)	23.	1.670.893	1.577.249
22	D.1 Kratkoročne obaveze iz neposrednih poslova osiguranja		45.846	26.385
23	D.2 Kratkoročne obaveze za premije iz saosiguranja i reosiguranja		857.065	835.195
24	D.3 Kratkoročne obaveze za udjele u iznosima šteta		-	-
25	D.4 Druge kratkoročne obaveze iz poslova osiguranja		105.191	86.427
26	D.5 Kratkoročne obaveze iz finansiranja		-	-
21	D.6 Kratkoročne obaveze prema zaposlenima		20.044	23.130

27,28,29	D.7 Druge kratkoročne obaveze i izvedeni finansijski instrumenti		642.747	606.112
	E. Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja (E.1+E.2+E.3+E.4)		218.445	211.131
950.951	E.1 Obaveze prema bankama		-	-
954	E.2 Obaveze po izdatim hartijama od vrijednosti		-	-
952.953.955.956	E.3 Druge finansijske obaveze	24.	196.569	191.230
957	E.4 Obaveze za odloženi porez	25.	21.876	19.901
969	F. Pasivna vremenska razgraničenja	26.	372.369	269.155
	UKUPNA PASIVA		18.599.440	16.375.570

U Podgorici,
Datum 13.02.2025.godine

Lice odgovorno za sastavljanje bilansa:

(Tijana Pantović)

Izvršni direktor društva:

(Ivan Lero)

Naziv društva za osiguranje: "GRAWE neživotno osiguranje" A.D.

Sjedište: PODGORICA

Vrsta osiguranja: NEŽIVOTNO OSIGURANJE

Matični broj: 02096064

Šifra djelatnosti: 6512

BILANS NOVČANIH TOKOVA

od 01.01. do 31.12.2024

AKTIVA				
grupa računa	POZICIJA	Napomena	Iznos	
			Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
A	Tokovi gotovine iz poslovne aktivnosti		1.247.633	1.587.086
1	Prilivi gotovine iz poslovne aktivnosti		11.103.110	9.306.595
	Prilivi od premija (iz osiguranja,saosiguranja i reosiguranja)		10.937.021	9.045.217
	Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda		141.782	113.597
	Prihodi od ucesća u naknadi šteta (saosiguranja i reosiguranja)			111.041
	Prilivi po osnovu vanrednih rashoda		24.307	36.740
2	Odlivi gotovine iz poslovne aktivnosti		9.855.476	7.719.509
	Odlivi po osnovu naknade štete (iz osig.,reosig. i saosig.)		4.603.481	3.402.369
	Odlivi po osnovu premija (saosiguranja,reosiguranja, kao i provizija po osnovu reosiguranja i saosiguranja)		801.875	695.425
	Odlivi po osnovu bruto zarada,naknada zarada i dr.licn.rashoda		1.593.944	1.154.011
	Odlivi po osn.poreza,doprinosu i dr. dazbina		982.685	789.661
	Odlivi po osnovu zakupnina		59.743	126.670
	Odlivi po osnovu provizija (zastupnici i posrednici)		458.792	463.813
	Odlivi po osn. dr. troskova poslovanja		1.307.086	1.050.269
	Odlivi po osnovu vanrednih rashoda		47.871	37.291
3	Neto promjena gotovine iz poslovnih djelatnosti		1.247.633	1.587.086
B	Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja		(1.500.437)	(1.248.442)
1	Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja		1.595.784	386.463
	Prilivi od prodaje HOV			-
	Prilivi od ulaganja u HOV (dividende,kamate i ucesca u dobiti)		604.011	253.250
	Prilivi od prodaje nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava			-
	Prilivi po osnovu izvršenih uplata kapitala		3.150	4.950
	Ostali prilivi od investiranja (povracaj depozita i avansa)		988.622	128.262
2	Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja		3.096.221	1.634.905
	Odlivi po osn. ulaganja hartija od vrijednosti koje su izdate od str.CG			-
	Odlivi po osn. ulaganja hartija od vrijednosti koje su izdate od str. Centralne banke i Vlade stranih drzava			-
	Odlivi po osn.ulaganja u obaveznice, odnosno dr. duznicke HOV kojima se trguje na organizovanom trzistu HOV		1.694.144	993.733
	Odlivi po osn.ulaganja u obaveznice, odnosno dr. duznicke HOV kojima se ne trguje na organizovanom trzistu HOV			-
	Odlivi po osn.ulaganja u akcije kojima se trguje na organizovanom trzistu HOV			-
	Odlivi po osn.deponovanja i ulaganja kod banaka sa sjedistem u CG			-
	Odlivi za kupovinu nemater.ulaganja i ostalih sredstava		667.623	82.184
	Ostali odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja		734.454	558.988
3	Neto promjena gotovine iz aktivnosti investiranja		(1.500.437)	(1.248.442)
C	Novcani tokovi iz aktivnosti finansiranja		-	-
1	Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		-	-
	Prilivi po osnovu dugorocnih kredita			-

	Prilivi po osnovu kratkorocnih kredita			-
	Prilivi od uplata kapitala			-
	Ostali prilivi iz finansiranja			-
2	Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		-	-
	Odlivi po osn. otkupa sopstvenih akcija			-
	Odlivi po osn. dugorocnih kredita			-
	Odlivi po osn. kratkorocnih kredita			-
	Ostali odlivi po osn. aktivnosti finansiranja			-
3	Neto promjena gotovine iz aktivnosti finansiranja		-	-
				-
D	Neto promjena gotovine		(252.804)	338.644
	GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA		554.091	806.895
	GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA		806.895	468.252

U Podgorici,
Datum 13.02.2025.godine

Lice odgovorno za sastavljanje bilansa

(Tijana Pantović)

Izvršni direktor društva:

(Ivan Lero)

Naziv društva za osiguranje: "GRAWE neživotno osiguranje" A.D.
Sjedište: **PODGORICA**

Matični broj: 02096064
Šifra djelatnosti: 6512

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

Pozicija	Uplaćeni kapital- redovne akcije	Uplaćeni kapital- povlašćene akcije	Revalorizacijska rezerva - zemljište i građevinski objekti	Revalorizacijska rezerva - a rezerva- finansijska ulaganja	Ostale revalorizacij ske rezerve	Zakonske rezerve	Statutarne rezerve	Ostale rezerve (sopstvene akcije)	Neraspoređena dobit ili preneseni gubitak	Ukupno (kapital i rezerve)
Stanje na dan 1. januar 2023. godine	3.000.003	-	-	-	39	-	-	-	2.296.155	5.296.197
Ispravka greški prethodnog razdoblja										-
Promjena računovodstvenih politika										-
Stanje na dan 1. januar prethodne godine (korektivno)										-
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju										-
Realizovani dobiti/gubici od finansijske imovine raspoložive za prodaju										-
Ostali gubici/dobici priznati direktno i kapitalu i rezervama						-				-
Dobitak/gubitak tekućeg perioda									1.068.931	1.068.931
Povećanje/smanjenje osnovnog kapitala										-
Dividende										-
Prenos dobiti u rezerve										-
Stanje na dan 31. decembar 2023. godine	3.000.003	-	-	-	39	-	-	-	3.365.086	6.365.128

Stanje na dan 1. januar 2024. godine	3.000.003	-	-	-	39	-	-	-	3.365.086	6.365.128
Ispravka greški prethodnog razdoblja										-
Promjena računovodstvenih politika										-
Stanje na dan 1. januar prethodne godine (ispravljeno)										-
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju										-
Realizovani dobiti/gubici od finansijske imovine raspoložive za prodaju										-
Ostali gubici/dobici priznati direktno i kapitalu i rezervama										-
Dobitak/gubitak tekućeg perioda									898.160	898.160
Povećanje/smanjenje osnovnog kapitala										-
Dividende										-
Prenos dobiti u rezerve										-
Stanje na dan 31. decembar 2024. godine	3.000.003	-	-	-	39	-	-	-	4.263.245	7.263.287

U Podgorici

Datum 13.02.2025. godine

Lice odgovorno

za sastavljanje bilansa

(Tijana Pantović)

Izvršni direktor društva

(Ivan Lero)

1. Osnivanje i djelatnost

Osiguravajuće društvo „Grawe neživotno osiguranje“ A.D, Podgorica (u daljem tekstu Društvo), je osnovano 27. januara 1993. godine pod nazivom Agroosiguranje AD, Podgorica, nakon transformacije Društva za uzajamno osiguranje „Agroosiguranje“, Podgorica. Društvo je registrovano u Privrednom sudu u Podgorici 15. februara 1993. godine Rješenjem Fi. 485/93. Savezno ministarstvo za finansije izdalo je Društvu dozvolu za rad 30. juna 1997. godine

Društvo je promijenilo naziv u Osiguravajuće društvo „Swiss osiguranje“ AD, Podgorica 7. avgusta 2000. godine, što je registrovano u Privrednom sudu u Podgorici Rješenjem broj Fi. 1475/00.

Društvo je usaglasilo svoju organizaciju sa Zakonom o privrednim društvima i upisano u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici 18. jula 2002. godine pod registracionim brojem 4-0000110/001.

Agencija za nadzor osiguranja je 23.01.2009. godine donijela Rješenje broj 896-2/08 kojim se Osiguravajućem društvu „Swiss osiguranje“ AD, Podgorica izdaje dozvola za rad za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja propisanih članom 10 Zakona o osiguranju („Sl. List CG“ 78/06 i 19/07).

Rješenjem Agencije za nadzor osiguranja br. 03-632/7-20 od 28.08.2020. godine data je saglasnost Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft, sa sjedištem na adresi Herengasse 18-20 Grac, Austrija, za direktno sticanje kvalifikovanog učešća u visini preko 50% akcijskog kapitala Swiss osiguranje AD Podgorica. Istim rješenjem data je saglasnost Grawe-Vermögensverwaltung, sa sjedištem na adresi za indirektno sticanje Herengasse 18-20 Grac, Austrija, za indirektno sticanje kvalifikovanog učešća u visini preko 50% akcijskog kapitala Swiss osiguranje AD Podgorica.

Dana 18.11.2020. godine Rješenjem Agencije za nadzor osiguranja br. 03-741/7-20 data je saglasnost Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft, za direktno sticanje kvalifikovanog učešća u visini 100% učešća u akcijskom kapitalu Swiss osiguranje AD Podgorica. Istim dana Rješenjem Agencije za nadzor osiguranja br. 30-742/7-20 data je saglasnost Grawe-Vermögensverwaltung za sticanje indirektnog kvalifikovanog učešća u Swiss osiguranje AD Podgorica u visini 100% učešća u akcijskom kapitalu.

Agencija za nadzor osiguranja je dala saglasnost o promjeni naziva „Swiss osiguranje“ AD, Podgorica u „GRAWE neživotno osiguranje“ AD, Podgorica, Rješenjem broj 03-926/2-20 od 14.01.2021. godine, a dana 27. Januara 2021. Ggodine Društvo je promijenilo naziv u Osiguravajuće društvo „GRAWE neživotno osiguranje“ AD, Podgorica,.

Saglasno odredbama Zakona o osiguranju („Sl. list CG 78/06, 19/07, 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16 i 146/21) i Statuta Društva, djelatnost „ GRAWE neživotno osiguranje“ “ AD, Podgorica su poslovi svih vrsta neživotnih osiguranja:

- Obavezno osiguranje u saobraćaju,
- Osiguranje od nezgode i dobrovoljno zdravstveno osiguranje,
- Ostala osiguranja imovine, uključujući osiguranje vozila-kasko,
- Sve vrste neživotnih osiguranja.

Sjedište Društva je u Podgorici, Bulevar Josipa Broza 23A.

Društvo je na dan 31. decembra 2024.godine imalo 64 zaposlenih po ugovoru o radu, i 44 zaposlenih po ugovoru o dopunskom radu (31. decembra 2023. godine 49 zaposlenih po ugovoru o radu i 69 zaposlenih po ugovoru o dopunskom radu).

2. Osnova za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

2.1. Osnova za sastavljanje finansijskih izvještaja

Društvo ima obavezu da vodi računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022), Zakonom o osiguranju („Sl.list RCG“ br. 78/06, 19/07, „Sl.list CG“ br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16 i 146/21), regulativom propisanom od Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalom važećom regulativom Crne Gore.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu, pravna lica sastavljaju finansijske iskaze po Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS), odnosno po Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i utvrdio i objavio organ državne uprave nadležan za poslove finansija, odnosno pravno lice kome je povjereno vršenje tih poslova, koje je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobilo pravo na prevod i objavljivanje.

Poslednji MRS i MSFI koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine, kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine. Tokom 2020. godine zvanično su objavljeni prevodi standarda MSFI 9 – „Finansijski instrumenti“, MSFI 16 – „Lizing“ i MSFI 15 – „Prihodi od ugovora sa kupcima“. MSFI 16 je u zvaničnoj primjeni u Crnoj Gori od 1. januara 2022, dok su MSFI 9 i MSFI 15 u zvaničnoj primjeni od 01.01.2024. godine. Međunarodni standard MSFI 17-Ugovori o osiguranju će u Crnoj Gori stupiti na snagu od 01.01.2026.godine, a za obveznike MSFI 17 odlaže se primjena MSFI 9 do početka primjene MSFI 17.

Finansijski iskazi su prezentovani u formi propisanoj od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore, koji u pojedinim djelovima odstupaju od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako predviđa MRS -1 „Prezentacija finansijskih izvještaja“. Pored toga navedeni finansijski iskazi ne uključuju sva objelodanjivanja koja se zahtijevaju u skladu MSFI 4 - „Ugovori o osiguranju“

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Društva, priloženi pojedinačni finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, koji se procjenjuju po tržišnoj vrijednosti. Ostala finansijska imovina i obaveze su iskazani po amortizovanoj vrijednosti, umanjenom za odgovarajuće ispravke vrijednosti.

Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro.

2.2. Koncept nastavka poslovanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u predvidljivoj budućnosti.

2.3. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine godišnji finansijski iskazi za 2023. godinu, koji su preuzeti iz računovodstvenih evidencija Društva.

Finansijski iskazi Društva za 2023. godinu bili su predmet revizije drugog revizora, koji je u svom izvještaju od 29.02.2024. godine izrazio pozitivno mišljenje.

2. Osnova za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (nastavak)**2.4. Korišćenje procjenjivanja**

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu se razlikovati od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava, procjene obezvrjeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa, rezervisanja za prijavljene, a neriješene štete, rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete i ostala rezervisanja.

2.5. Konsolidacija

Na osnovu Zakona o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022), privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske iskaze kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS. Konsolidovani finansijski iskazi su iskazi ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica. Osim toga, u skladu sa Zakonom o računovodstvu, matično pravno lice je dužno da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovani izvještaj menadžmenta.

Priloženi finansijski iskazi predstavljaju pojedinačne finansijske iskaze Društva.

Zavisna pravna lica čiji je Društvo 100% vlasnik su:

- "GRAWE auto centar" Društvo sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju, promet roba i usluga, Podgorica;

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika

Osnovne računovodstvene politike primijenjene prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja za 2023. godinu su sledeće:

3.1. Ugovori o osiguranju**Klasifikacija ugovora, priznavanje i mjerenje**

Ugovori kojima Društvo preuzima značajan rizik osiguranja od drugog lica (imaoca polise) i time prihvata da nadoknadi štetu imaocu polise, ukoliko budući neizvjesni događaj (osigurani slučaj) bude imao negativan efekat na imaoca polise.

Postoje sledeće vrste ugovora o osiguranju:

- Osiguranje od posledica nezgode je osiguranje koje uključuje i osiguranje od povreda na poslu i profesionalnih bolesti;
- Zdravstveno osiguranje je osiguranje koje u slučaju bolesti, povreda i drugih nesrećnih slučajeva pokriva naknda ugovorenih troškova liječenja;
- Osiguranje motornih vozila je osiguranje koje pokriva sve štete, odnosno gubitak motornih vozila na sopstveni pogon (osim šinskih vozila) i vozila bez sopstvenog pogona;
- Osiguranje robe u domaćem i međunarodnom prevozu je osiguranje koje pokriva sve štete, odnosno gubitak robe, uključujući i prtljag, bez obzira na vrstu prevoza;
- Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti je osiguranje koje pokriva štetu na imovini koja nastane usljed požara, eksplozije, oluje i drugih elementarnih nepogoda, nuklearne energije, slijezanja tla;
- Ostala osiguranja imovine su osiguranja koja pokrivaju štete na imovini koje nastanu usljed različitih opasnosti (npr. Krađa, lom mašina, lom stakla i sl.);
- Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila je osiguranje koje pokriva sve vrste odgovornosti iz upotrebe motornih vozila na sopstveni pogon na kopnu, uključujući odgovornost prevoznika;
- Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata je osiguranje koje pokriva sve vrste odgovornosti koje proizilaze iz upotrebe plovniha objekata (morskih, jezerskih i rječnih), uključujući odgovornost prevoznika;

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

- Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu je osiguranje koje pokriva sve vrste odgovornosti osim odgovornosti navedenim u tačkama iznad;
- Osiguranje finansijskih gubitaka je osiguranje koje pokriva profesionalne rizike (rizik gubitka zaposlenja);
- Putno osiguranje je osiguranje koje pokriva rizike koji nastanu kao posljedica putovanja van stalnog mjesta boravka.

Za sve vrste ugovora premije se priznaju kao prihod (zarađene premije) proporcionalno tokom perioda pokrića. Dio premija primljen na osnovu ugovora koji su na snazi, a koji se odnosi na rizike koji nijesu istekli na dan bilansa stanja prikazan je kao prenosna premija. Potraživanja za premije su iskazana sa porezom, a prihodi od premije u iznosu umanjenom za porez.

Obaveze za štete i troškovi po osiguranju se knjiže u bilansu uspjeha u momentu nastanka na osnovu procijenjenih obaveza za naknadu štete koje treba isplatiti osiguranicima ili trećim stranama koje su oštetili osiguranici. Ovdje spadaju direktni i indirektni troškovi podmirjenja i nastaju na osnovu događaja koji su se desili do datuma bilansa stanja, dok se za štetne slučajeve koji još nijesu prijavljeni Društvu vrše odgovarajuća rezervisanja. Društvo ne vrši diskontovanja obaveza za neizmirene štete. Obaveze za neplaćene štete se procjenjuju pomoću podataka o procjeni pojedinačnih slučajeva o kojima Društvo ima izvještaje i statističkih analiza za štete koje su se desile, ali nijesu prijavljene.

3.2. Poslovni prihodi

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od premije osiguranja i ostale prihode. Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljenih nadoknada ili potraživanja.

Prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja i saosiguranja, umanjeni za dio reosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije. Prihodi od premija osiguranja se priznaju kao prihod, u skladu sa rokovima i periodima pokrivanja rizika iz odgovarajućih ugovora o osiguranju i reosiguranju.

Visina bruto premije utvrđena je tarifom premije prema vrsti osiguranja. Bruto premija se sastoji od funkcionalne premije i režijskog dodatka. Funkcionalnu premiju čini tehnička premija i preventiva, osim kod putnog osiguranja za koje Društvo ne izdvaja posebno doprinos za preventivu.

Režijski dodatak se koristi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja. Maksimalna stopa režijskog dodatka utvrđena je Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka br. 184/2 koji je na snazi od 27.12.2023. a donijet je od strane Odbora direktora Društva.

Ostali prihodi predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva.

3.3. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva i gubitke. Poslovne rashode čine: rashodi naknada šteta, rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja, troškovi za preventivu, garantni fond, troškovi nadzornog organa, troškovi ispravke vrijednosti premije osiguranja i ostali troškovi osiguranja.

3.3.1. Rashodi naknada šteta

Rashodi naknada šteta predstavljaju rashode za isplatu šteta koji se utvrđuju na osnovu ugovora, akata poslovne politike, odnosno opštih akata Društva. Ovi rashodi uključuju i rashode procjene šteta i druge rashode definisane aktima Društva.

Neto rashodi naknade štete obračunati su iz bruto naknade šteta, koja je uvećana za troškove vezane za isplatu šteta, umanjena za regresna potraživanja i udio reosiguranja i saosiguranja i korigovana za promjenu bruto rezervisanja za štete i učešće reosiguranja i saosiguranja u tim rezervacijama. Troškovi vezani za isplatu šteta sadrže eksterne i interne troškove procjene opravdanosti iznosa odštetnih zahtjeva, kao i sudske troškove i troškove vještačenja.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.3.2. Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja

Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja obuhvataju troškove nadzornog organa, troškove ispravke vrijednosti premije osiguranja i ostale troškove iz poslova osiguranja. Ostali troškovi se priznaju na obračunskoj osnovi.

3.4. Doprinos za preventivu

Doprinos za preventivu se izdvaja u skladu sa Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka Društva.

3.5. Doprinos Garantnom fondu

Rješenjem Savjeta Agencije za nadzor Osiguranja ("Službeni list Crne Gore", br. 115/23 od 21.12.2023. godine) data je saglasnost Udruženju - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore na Odluku o redovnom doprinosu Garantnom fondu, broj 08/13 od 27.11.2023. godine, kojom se redovni doprinos za 2024. godinu utvrđuje u visini od:

- 3,25% od bruto fakturisane premije u 2023. godini za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja; osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovniha objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima;
- 0,325% od bruto fakturisane premije u 2023. godini za osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima.

3.6. Troškovi sprovođenja osiguranja

Troškovi sprovođenja osiguranja obuhvataju rashode koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva. i čine ih troškovi sticanja osiguranja i troškovi uprave umanjeni za prihode od provizije reosiguravača. Troškovi sprovođenja osiguranja obuhvataju: troškove sticanja osiguranja i sve druge operativne troškove koji su neophodni za obavljanje djelatnosti osiguranja. Ove poslovne rashode čine rashodi za obavljanje djelatnosti osiguranja kao što su provizije zastupnicima/posrednicima za prodane premije osiguranja, amortizacije, zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih, materijalni troškovi, ostali troškovi usluga i drugo.

Troškove pribave čine troškovi koji se mogu direktno pripisati pribavi i troškovi koji se ne mogu direktno pripisati pribavi i koji se po ključu raspoređuju na troškove pribave.

U skladu sa članom 102 Zakona o osiguranju, troškovi sticanja (pribavljanja) osiguranja mogu se razgraničiti u razmjeri prenosne premije i ukupne premije.

Ukupni troškovi sprovođenja osiguranja umanjuju se za prihode od provizije reosiguravača.

3.7. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja

Sva potraživanja i obaveze u stranim sredstvima plaćanja, preračunavaju se u EUR - primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja.

Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR - po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene.

Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz preračuna sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom poslovnih promjena u toku godine priznaju se kao prihod ili rashod perioda u kome su nastale.

3.8. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijske prihode čine prihodi od dividendi i drugih udjela u dobitku, prihodi od kamata, dobiti od finansijskih sredstava i drugi prihodi.

Finansijski rashodi se sastoje od rashoda od kamata, gubitaka od finansijskih sredstava i drugih finansijskih rashoda.

Prihodi i rashodi od kamata i drugi troškovi pozajmljivanja knjiže se u korist i na teret obračunskog perioda na koji se odnose.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.9. Naknade za zaposlene**

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenih iskazuju se kao rashod perioda na koji se odnose.

Nakon izvršenih uplata doprinosa, Društvo nema daljih zakonskih obaveza u pogledu budućeg plaćanja doprinosa ukoliko fond nema dovoljno sredstava da isplati sve beneficije zaposlenima koji su se penzionisali.

3.10. Porez na dobit i odloženo oporezivanje**Tekući porez na dobit**

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01 od 31.12.2001, 012/02 od 15.03.2002, 080/04 od 29.12.2004, "Službeni list Crne Gore", br. 040/08 od 27.06.2008, 086/09 od 25.12.2009, 040/11 od 08.08.2011, 014/12 od 07.03.2012, 061/13 od 30.12.2013, 055/16 od 17.08.2016, 146/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022, 028/23 od 10.03.2023, 125/23 od 31.12.2023). Stope poreza na dobit su progresivne. Stopa poreza na dobit na iznos oporezive dobiti do 100.000 € iznosi 9%, na poresku osnovicu od 100.000 € do 1.500.000 € iznosi 9.000 € + 12% na iznos preko 100.000,01 € i na iznos oporezive dobiti preko 1.500.000 € iznosi 177.000 € + 15% na iznos preko 1.500.000,01 €.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda po odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (čl. 8 i 9 za usklađivanje prihoda i čl. 10 do 20 za usklađivanje rashoda).

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode obaveza za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Odloženi porez na dobit se utvrđuje primjenom poreskih stopa koje su na snazi na dan bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti.

Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3.11. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se odnose na softvere koji se koriste u redovnom poslovanju Društva.

Nematerijalna ulaganja se inicijalno priznaju po nabavnoj vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini fakturna vrijednost, uvećana za sve troškove nastale do njihovog stavljanja u upotrebu.

Naknadno mjerenje nakon početnog priznavanja nematerijalnih ulaganja vrši se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i eventualne akumulirane gubitke zbog obezvrjeđenja.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja vrši se primjenom proporcionalnog metoda u roku do 5 godina, osim ulaganja koja imaju utvrđen rok važenja, kada se otpisivanje vrši u rokovima koji proističu iz ugovora.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.12. Nekretnine i oprema

Kao nekretnine i oprema priznaju se sredstva čiji je očekivani korisni vijek upotrebe duži od jedne godine.

Nekretnine i oprema se prilikom početnog priznavanja odmjeravaju po nabavnoj vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini fakturna vrijednost nekretnina i opreme, uvećana za sve troškove nastale do njihovog stavljanja u upotrebu.

Nakon početnog priznavanja nekretnine i oprema se iskazuju po nabavnoj vrijednosti umanjenom za akumuliranu ispravku vrijednosti i eventualne akumulirane gubitke zbog obezvrjeđenja.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, ukoliko je primjenljivo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Društvo u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano izmjeriti. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspjeha perioda u kome su nastali.

Dobici ili gubici nastali pri otuđenju ili rashodovanju nekretnina i opreme utvrđuju se iz razlike između iznosa dobijenog prodajom i knjigovodstvene vrijednosti i priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha.

3.13. Amortizacija

Amortizacija nekretnina i opreme obračunava se na nabavnu vrijednost, proporcionalnim metodom, primjenom stopa koje se utvrđuju na osnovu procijenjenog korisnog vijeka upotrebe sredstava.

Amortizacija se obračunava počevši od narednog mjeseca za novonabavljene nekretnine i opremu, odnosno obračunom na vrijednost nekretnina i opreme, utvrđenu krajem prethodne godine, za ostale nekretnine i opremu.

Primijenjene stope su sledeće:

	Procijenjeni Korisni vijek (godina)	Stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu (%)
Građevinski objekti	40	2,50	2,5
Investicione nekretnine	40	2,50	2,5
Kancelarijski namještaj	8	12,5	10
AOP -hardver	4	25,0	30,00
Ostala oprema (inventar, klime)	6	16,7	10,00
Vozila	6	16,7	10,00
Softveri, licence	5	20,00	30,00
Elektro i mašinska oprema	7	14,3	15
Ostala tehnička oprema	7	14,3	15
Reklame	10	10,00	30,00
Vozila – finansijski lizing	6	16,7	10

U skladu sa članom 13. stav 6. Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Sl.list RCG", br. 80/04, "Sl.list CG", br. 40/2008, br. 86/09, br. 73/10, br. 40/11, br. 14/12, br. 61/13, br. 55/16, br. 146/2021 i br. 152/22, 028/23 od 10.03.2023, 125/23 od 31.12.2023) obračun amortizacije za poreske svrhe se razlikuje od obračuna amortizacije za računovodstvene svrhe. Amortizacija građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, a za opremu primjenom regresivnog metoda.

3.14. Obezvrjeđenje vrijednosti imovine

Društvo na dan bilansa stanja preispituje vrijednosti po kojima je iskazana materijalna imovina i procjenjuje da li postoje nagovještaji da je vrijednost nekog sredstva umanjena. U slučaju da postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstava, kako bi se utvrdio iznos obezvrjeđenja. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti.

Nadoknadiva vrijednost je neto prodajna vrijednost umanjena za troškove prodaje ili upotrebna vrijednost, zavisno od toga koja je od te dvije vrijednosti veća.

Gubitak zbog obezvrjeđenja se priznaje kao rashod tekućeg perioda.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.15. Investicione nekretnine**

Investiciona nekretnina je ulaganje u nekretninu koju Društvo ne koristi za neposredno obavljanje djelatnosti, nego radi sticanja prihoda od zakupa i/ili radi uvećanja vrijednosti kapitala.

Investiciona nekretnina se inicijalno priznaje po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrednost sadrži nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove. Nakon početnog priznavanja investiciona nekretnina se iskazuje po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupan iznos ispravke vrijednosti po osnovu amortizacije i ukupan iznos ispravki vrijednosti po osnovu obezvređenja.

3.16. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti se inicijalno vrijednuju po fer vrijednosti, uvećanoj za troškove transakcija (izuzev finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koja se vrijednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha), koji su direktno pripisivi nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Finansijska imovina razvrstana je u sljedeće kategorije:

- finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha,
- finansijska sredstva koja se drže do dospelja,
- krediti i potraživanja,
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Klasifikacija finansijske imovine zavisi od prirode i namjene finansijskog sredstva i utvrđena je u vrijeme početnog priznavanja.

3.16.1 Ulaganja u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju

Ulaganja u hartije od vrijednosti koja se mjere po poštenoj (fer) vrijednosti preko bilansa uspjeha se početno iskazuju po nabavnoj vrijednosti na dan trgovanja. Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva se na dan bilansa stanja vrednuju po fer vrijednosti. Razlika između fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na datum bilansa stanja direktno se priznaje kao prihod ili rashod perioda u kojem je nastala. Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na aktivnom tržištu zasniva se na važećim cijenama ponude.

3.16.2. Finansijska sredstva koja se drže do dospelja

Finansijska sredstva koja se drže do dospelja na naplatu predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama i fiksnim dospeljem i za koja rukovodstvo Društva ima pozitivnu namjeru i sposobnost da ih drži do roka dospelja.

Ova ulaganja se pri početnom priznavanju vrednuju po nabavnoj vrijednosti, koja predstavlja fer vrijednost plaćene naknade za nabavku ulaganja. Svi troškovi transakcije nastali pri nabavci su uključeni u nabavnu vrijednost ulaganja.

Nakon početnog vrednovanja, finansijska sredstva se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

3.16.3. Krediti i potraživanja

Kredit i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nijesu kotirana na aktivnom tržištu.

Ova sredstva se početno priznaju po fer vrijednosti. Svi troškovi transakcije nastali prilikom pribave se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva.

Nakon početnog vrednovanja kredit i potraživanja se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Kamate se priznaju u poslovnom rezultatu

U bilansu stanja Društva ova kategorija obuhvata dugoročne finansijske plasmane, kratkoročna potraživanja, kratkoročne finansijske plasmane, gotovinu i gotovinske ekvivalente.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Potraživanja iz poslovnih odnosa

Potraživanja za premiju i druga potraživanja čine potraživanja za fakturisane iznose premija osiguranja koja nijesu naplaćena na dan bilansa, kao i druga kratkoročna potraživanja.

Potraživanja se inicijalno priznaju po nominalnoj vrijednosti, a na dan bilansa se iskazuju po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za procjenu rukovodstva o potencijalnoj nenaplativosti potraživanja. Ispravka vrijednosti se iskazuje kada postoji objektivni dokaz da Društvo neće moći da naplati sve iznose koje potražuje na osnovu prvobitnih uslova potraživanja. Značajne finansijske teškoće kupca, vjerovatnoća da će kupac otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju, propust ili kašnjenje u plaćanju duže od godinu dana od dana dospjeća, smatraju se indikatorima da je umanjena vrijednost potraživanja.

Depoziti kod banaka iskazuju se po nominalnoj vrijednosti.

3.16.4. Finansijska ulaganja raspoloživa za prodaju

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se početno odmjeravaju po nabavnoj vrijednosti na dan trgovanja. U nabavnu vrijednost se uključuju transakcioni troškovi nabavke. Nakon početnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se na dan bilansa stanja odmjeravaju po fer vrijednosti. Fer vrijednost ulaganja se zasniva na važećim cijenama ponude. Nerealizovani dobici i gubici koji proisteknu iz promjena u fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju iskazuju se u okviru kapitala. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe, kumulirane korekcije poštene vrijednosti priznate u okviru kapitala knjiže se u bilansu uspjeha kao dobici ili gubici od ulaganja u hartije od vrijednosti.

Učešća u kapitalu pridruženih entiteta predstavljaju ulaganja u osnivački kapital i prikazana su po prvobitnoj vrijednosti ulaganja. Ulaganja u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se vrijednost ne može pouzdano izmjeriti odmjeravaju se po nabavnoj vrijednosti.

3.16.5. Obezvrjeđenje finansijskih sredstava

Društvo provjerava na datum sastavljanja finansijskih izvještaja da li postoje objektivni dokazi za obezvrjeđenje finansijskih sredstava.

Finansijska imovina je pretrpjela umanjene vrijednosti tamo gdje postoji objektivni dokaz da će procijenjeni budući novčani tokovi od imovine biti izmijenjeni kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijskih sredstava.

Objektivni dokaz umanjenja vrijednosti finansijske imovine može uključiti:

- značajnu finansijsku teškoću pravnog lica; ili
- kašnjenje ili propust u plaćanju; ili
- kada postane vjerovatno da će dužnik otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

Za potraživanja iz poslova osiguranja od osiguranika, formira se obezvrjeđenje na osnovu sljedeće strukture:

Starosna struktura	Procenat ispravke potraživanja
Do 90 dana	0%
Od 91-180 dana	25%
Od 181 – 270 dana	50%
Od 271 – 365 dana	75%
Preko 365 dana	100%

Iznos troška po osnovu ispravke vrijednosti se priznaje u okviru bilansa uspjeha u okviru ostalih rashoda. Naknadna naplata potraživanja koje je ranije bilo ispravljeno ili otpisano priznaje se u bilansu uspjeha u okviru ostalih prihoda.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.16.6. Prestanak priznavanja finansijske imovine**

Društvo prestaje priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt.

3.16.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju gotovinu na žiro i deviznim računima Društva i gotovinu u blagajni.

3.15.8. Obaveze iz poslovanja

Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze iz poslovanja prvobitno se iskazuju u nominalnim iznosima, a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz primjenu ugovorene kamatne stope. Društvo prestaje priznavati finansijske obaveze samo kada one prestanu postojati, tj. kada su ispunjene, otkazane ili istekle.

3.17. Kapital

Na osnovu Zakona o osiguranju kapital Društva čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke.

U skladu sa odredbama člana 21 Zakona o osiguranju („Sl.list RCG“ br. 78/06, 19/07, „Sl.list CG“ br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16 i 146/21), akcijski kapital Društva koje obavlja poslove neživotnih osiguranja ne može biti manji od 3.000.000 €.

Osnovni kapital društva za osiguranje čine:

- (a) uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranja, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- (b) rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja;
- (c) rezerve iz dobiti;
- (d) prenesena dobit iz prethodnih godina.

Obračunati osnovni kapital umanjuje se za:

- (a) otkupljene sopstvene akcije;
- (b) nematerijalnu imovinu;
- (c) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine;
- (d) razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Dopunski kapital društva za osiguranje čine:

- (a) akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- (b) podređeni dužnički instrumenti;
- (c) rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povlašćenim akcijama;
- (d) druge kategorije.

Iznos dopunskog kapitala ne može prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala utvrđenog članom 92a Zakona o osiguranju Crne Gore.

Društvo za osiguranje može u obračun dopunskog kapitala uključiti druge kategorije samo na osnovu saglasnosti regulatornog organa.

Prilikom obračuna kapitala društva za osiguranje, zbir osnovnog i dopunskog kapitala umanjuje se za:

- udjele u drugim društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, bankama, brokerskim i dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava;
- ulaganja u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društva iz tačke 1 ovog člana, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava;
- akcije koje se ne kotiraju na organizovanom tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.18. Garantni kapital**

Garantni kapital Društva čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala u skladu sa Zakonom o osiguranju.

Društvo je dužno da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanim Zakonom o osiguranju.

Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti.

3.19. Bruto tehničke rezerve

Formiranje tehničkih rezervi je propisano Zakonom o osiguranju, podzakonskim aktima i internim pravilnicima.

Osiguravajuće društvo mora za sve poslove osiguranja, koje obavlja, formirati odgovarajuće tehničke rezerve, koje su namijenjene pokriću budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika, koji proizilaze iz poslova osiguranja koje obavlja.

Osiguravajuće društvo koje se bavi poslovima neživotnih osiguranja mora formirati sledeće vrste tehničkih rezervi:

- rezerve za prenosne premije;
- rezervisanja za štete;
- rezerve za neistekle rizike.

Prenosne premije

Prenosna premija podrazumijeva dio premije koja se koristi za pokriće obaveza iz osiguranja koje nastaju u narednom obračunskom periodu. Društvo formira i obračunava prenosnu premiju za ona osiguranja kod kojih osiguravajuće pokriće traje i poslije isteka obračunskog perioda. Kao osnovica za obračun prenosne premije uzima se ukupna premija osiguranja utvrđena ugovorom o osiguranju (u daljem tekstu: ukupna premija). Izračunava se po metodi pojedinačnog izračunavanja za svaki ugovor o osiguranju sa tačnim vremenskim razgraničenjem (pro rata temporis).

Postupak obračunavanja prenosnih premija Društva vrši se na osnovu usvojenog Pravilnika koji je u saglasnosti sa metodologijom obračuna koja je propisana od strane Agencije za nadzor osiguranja Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija i u skladu je sa članom 84 Zakona o osiguranju.

Rezerve za štete

Rezervacija šteta vrši se u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja tehničkih rezervi za rezervisane štete (Sl.list RCG 41/11 i 54/21). Rezervisane štete obrazuju se u visini procijenjenog iznosa obaveza za nastale prijavljene, a neriješene štete i nastale neprijavljene štete u tekućem periodu.

Rezerve za nastale, prijavljene a neriješene štete se obračunavaju za sve štete koje su prijavljene Društvu, a koje nijesu riješene do kraja obračunskog perioda, i to pojedinačnom procjenom za svaku štetu. Za nastale prijavljene neriješene štete u redovnom postupku za koje je utvrđen pravni osnov, ali nijesu pribavljeni potrebni dokumenti na osnovu kojih bi se mogao pouzdano obračunati iznos rezervacije, visina rezervacije se utvrđuje, za svaku štetu posebno, najmanje u visini prosječnog iznosa šteta riješenih u tekućoj godini za vrstu osiguranja kojoj ta šteta pripada.

Rezervisane nastale, a neprijavljene štete se sastoje od očekivanih isplata za štete i troškove po osnovu šteta u vezi sa osiguranim slučajem, koji se desio, ali još nije prijavljen Društvu na dan procjene.

Rezervisane nastale neprijavljene štete se obračunavaju, u zavisnosti od karakteristika pojedinih vrsta osiguranja i portfelja društva, kao i od raspoloživih podataka, primjenom aktuarske metode lančane lestvice (Chain Ladder) za osiguranje od posljedica nezgode i osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila. Rezervisane nastale neprijavljene štete kod ostalih vrsta osiguranja obračunavaju se primjenom metode očekivane kvote šteta.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta sastavni su dio bruto rezervisanih šteta, a odnose se na direktne troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta i indirektno troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta.

Za obračun bruto rezervisanih šteta po vrstama osiguranja, ukupni iznosi rezervisanih nastalih prijavljenih, a neriješenih šteta i nastalih neprijavljenih šteta korriguju se koeficijentom rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu šteta.

Rezerve za neistekle rizike

Rezerve za neistekle rizike obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja koje nastaju u narednom periodu po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije.

Rezerve za neistekle rizike obračunavaju se po vrstama osiguranja sa stanjem na dan 31. decembar tekuće godine (godišnji obračun).

3.20. Zakupi

Zakupi se od 01.januara 2019. godine prikazuju u finansijskim izvještajima u skladu sa standardom MSFI 16 – Zakupi.

Društvo kao zakupac

Društvo procjenjuje da li neki sporazum predstavlja ugovor o zakupu ili sadrži elemente zakupa na početku ugovora. Društvo priznaje imovinu sa pravom korišćenja i odgovarajuću obavezu za zakup za svaki aranžman u kojima se javlja kao zakupac, osim za kratkoročne zakupe i zakupe kod kojih je imovina sa pravom korišćenja mala. Za ove zakupe Društvo evidentira plaćanje zakupa kao trošak perioda na linearnoj osnovi tokom trajanja perioda zakupa, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi.

Obaveza za zakup se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti zakupnina koje nijesu plaćene na dan početka, diskontovane korišćenjem stope podrazumijevane u ugovoru o zakupu. Ukoliko se ova stopa ne može lako utvrditi, zakupac koristi svoju inkrementalnu stopu zaduživanja.

Obaveza za zakup se prikazuje u okviru dugoročnih i kratkoročnih obaveza u bilansu stanja.

Obaveze za lizing se naknadno odmjeravaju na način da se njihova knjigodstvena vrijednost povećava da bi reflektovala kamatu na obavezu za lizing (korišćenjem metode efektivne kamatne stope) i umanjuje da reflektuje plaćanja zakupnina.

Imovina sa pravom korišćenja uključuje inicijalno odmjeravanje odnosno obaveze za zakup, plaćanja zakupnina prije početka zakupa ili plaćanja na dan zakupa, umanjena za bilo kakve podsticaje za zakup i bilo kakve direktne troškove. Naknadno se imovina sa pravom korišćenja odmjerava po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i obezvređenje.

Imovina sa pravom korišćenja se amortizuje kroz period trajanja zakupa i korisnog vijeka imovine s pravom korišćenja, zavisno od toga koji je kraći. Ukoliko se na kraju zakupa prenosi vlasništvo nad imovinom pod zakupom ili imovine s pravom korišćenja reflektuje činjenicu da Društvo očekuje da će izvršiti opciju za kupovinu, odnosno imovina s pravom korišćenja se amortizuje kroz period korisnog vijeka te imovine. Amortizacija počinje datumom početka zakupa.

Imovina s pravom korišćenja se prikazuje u okviru nekretnina, postrojenja i opreme.

Društvo primjenjuje MRS 36 da odredi da li je imovina s pravom korišćenja obezvrijeđena i evidentira troškove obezvrijeđenja u skladu sa računovodstvenim politikama opisanim u dijelu za računovodstvene politike za „Nekretnine, postrojenja i opremu”.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**Društvo kao zakupodavac**

Društvo zaključuje ugovore o najmu kao zakupodavac u pogledu nekih svojih investicionih nekretnina. Zakupi u kojima se Društvo javlja kao zakupodavac se klasifikuju kao finansijski ili operativni. U slučajevima kada se na zakupca po osnovu ugovora o zakupu prenose svi rizici i benefiti od vlasništva, ugovor se klasifikuje kao finansijski zakup. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni zakupi.

Prihod od zakupa od operativnog zakupa priznaje se linearno tokom trajanja odgovarajućeg zakupa. Početni direktni troškovi nastali u pregovorima i uređivanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava datih u zakup i priznaju se linearno, tokom trajanja zakupa.

Potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima se priznaju kao potraživanja u visini neto ulaganja Društva u zakupnine. Prihodi od finansijskog zakupa raspoređuju se u obračunske periode tako da odražavaju konstantnu periodičnu stopu prinosa na neto ulaganja Društva u pogledu zakupa.

U uslovima kad lizing sadrži komponente vezane za zakup i komponente koje nijesu vezane za zakup, Društvo evidentira naknade po ugovoru svakoj komponenti.

3.21. Upravljanje rizicima

Pod upravljanjem rizicima podrazumijevaju se sve mjere za prepoznavanje i ovladavanje rizicima, kojima je Društvo izloženo. Drugim riječima, upravljanje rizicima je sveukupnost propisa, politika i procedura koji su međusobno usklađeni i koordinisani, te mjera i postupaka za prepoznavanje, nadziranje i odbranu od rizika. Zadatak upravljanja rizicima je svjesno i ciljano prihvatanje rizika i njihovo sistemsko vrednovanje, upravljanje, nadgledanje kao i pripremanje alternativnih mjera, kako bi se pravovremeno moglo postupiti protiv potencijalnih štetnih događaja.

Sistem upravljanja rizicima u društvu podrazumijeva sljedeće:

- poslovnu strategiju, politike i druge interne akte Društva u vezi sa upravljanjem rizicima;
- poslovne procese i podjelu odgovornosti za efikasno sprovođenje internih akata Društva u vezi sa upravljanjem rizicima i
- adekvatno izvršavanje funkcije upravljanja rizicima.

Društvo je u svojim poslovnim aktivnostima izloženo rizicima kao što su:

- rizik osiguranja,
- tržišni rizik,
- rizik likvidnosti,
- kreditni rizik,
- operativni rizik, kao i drugim rizicima koji zavise od prirode, obima i složenosti poslovanja društva.

a) Rizik osiguranja

Rizik osiguranja se odnosi na neizvjesnost poslova osiguranja. Rizike koji svaki od ugovora o osiguranju nosi čine mogućnost da se osigurani slučaj desi, kao i neodređenost iznosa odštete koji se po tom osnovu traži. Po samoj prirodi ugovora o osiguranju, ovaj rizik zavisi od slučajnosti i zbog toga je nepredvidiv. Najznačajnije komponente rizika osiguranja su premijski rizik i rizik neadekvatnih rezervisanja osiguranja. Oni se odnose na adekvatnost premijskih tarifa i adekvatnost rezervisanja u odnosu na obaveze iz osiguranja.

Premijski rizik je prisutan u trenutku izdavanja polise, prije nego se dogodi osigurani slučaj. Postoji rizik da će troškovi koji će nastati biti veći od primljenih premija. Rizik rezervisanja predstavlja rizik da je apsolutni nivo tehničkih rezervi pogrešno procijenjen ili da će stvarne štete varirati oko statističke srednje vrijednosti.

Društvo upravlja ovim rizicima strategijom osiguranja, odgovarajućim ugovorima o reosiguranju i održavanjem likvidnih raspoloživih sredstava preko očekivanog nivoa isplate šteta. Ugovorom o reosiguranju se definišu principi preuzimanja rizika u osiguranju i prenos rizika u reosiguranje.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)
b) Tržišni rizik

Tržišni rizik podrazumjeva rizik nepovoljne promjene na finansijskom tržištu koji direktno ili indirektno proističu iz nepovoljnih promjena na tržištu. Tržišni rizik uključuje valutni rizik, rizik promjene kamatnih stopa i rizik cijena.

- Valutni rizik - rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u kursu. Zvanična valuta u Crnoj Gori je EUR. Kako Društvo većinu transakcija obavlja u EUR valutni rizik je značajno umanjen.

- Rizik promjena kamatnih stopa – rizik da će se vrijednosti finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena tržišnih kamatnih stopa. Aktivnosti društva izložene su riziku promjena kamatnih stopa u dijelu kamatonosnih sredstava i obaveza. Ovaj rizik je ograničen budući da sva kamatonosna ulaganja Društva na dan izvještavanja imaju fiksne kamatne stope.

- Cjenovni rizik – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena cijena na tržištu, bez obzira jesu li te promjene prouzrokovane faktorima koji se pdnose na specifično na taj instrument ili njegovog izdavaoca ili faktorima koji se odnose na sve instrumente kojima se trguje na tržištu.

Cjelokupan program upravljanja rizikom usmjeren je na nepredvidivost finansijskih tržišta i nastoji da svede na minimum potencijalne negativne uticaje na finansijsko poslovanje Društva.

c) Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti nastaje kao rezultat finansijske aktivnosti Društva i upravljanja rizičnim pozicijama. One uključuju i rizik od nemogućnosti isplate sredstava na dan dospelja i uz odgovarajuću kamatu i rizik od nemogućnosti likvidiranja sredstava po prihvatljivoj cijeni i u prihvatljivom vremenskom periodu. Rizik likvidnosti označava opasnost da za održavanje poslovnih aktivnosti Društva postoje nedovoljna likvidna sredstva. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik pada kreditnog rejtinga, rizik nedostupnosti i nelikvidnosti tržišta kapitala, rizik neočekivanih finansijskih obaveza i rizik neplaćanja obaveza.

Društvo upravlja rizikom likvidnosti održavajući odgovarajuće novčane rezerve kontinuiranim praćenjem planiranog i stvarnog novčanog toka, kao i održavanjem adekvatnog odnosa dospelja finansijskih sredstava i obaveza.

Analiza ročnosti finansijskih ulaganja na dan 31.12.2024. godine po osnovu ugovornog dospelja:

	Do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 mjeseci do 1 godina	od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Dugoročni finansijski plasmani	-	-	2.367	8.770.434	1.715.732	10.488.534
Potraživanja iz poslovanja	1.578.326	84.452	21.408	-	-	1.684.186
Druga potraživanja	236.391	900	1.418	13.892	-	252.601
Kratkoročni finansijski plasmani	-	1.979.268	-	-	-	1.979.268
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	554.091					554.091
Ukupno finansijska imovina	2.368.809	2.064.620	25.194	8.784.326	1.715.732	14.958.680
Dugoročne obaveze	-	-	-	218.445	-	218.445
Kratkoročne finansijske obaveze	-	-	-	-	-	-
Obaveze iz poslovanja	1.008.102	-	-	-	-	1.008.102
Ostale kratkoročne obaveze	662.791	-	-	-	-	662.791
Ukupno finansijske obaveze	1.670.893	-	-	218.445	-	1.889.338
Ročna neusklađenost na dan 31.12.2024. godine	697.915	2.064.620	25.194	8.565.882	1.715.732	13.069.342

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

c) Rizik likvidnosti

Analiza ročnosti finansijskih ulaganja na dan 31.12.2023. godine po osnovu ugovornog dospjeća:

	<i>Do 3 mjeseca</i>	<i>Od 3 do 6 mjeseci</i>	<i>Od 6 mjeseci do 1 godina</i>	<i>od 1 do 5 godina</i>	<i>Preko 5 godina</i>	<i>Ukupno</i>
Dugoročni finansijski plasmani	-	-	-	6.834.138	3.984.764	10.818.903
Potraživanja iz poslovanja	1.433.296	68.147	35.426	-	-	1.536.870
Druga potraživanja	189.943	856	613	-	-	191.412
Kratkoročni finansijski plasmani	79.834		304.711			384.545
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	806.895					806.895
Ukupno finansijska imovina	2.509.969	69.003	340.750	6.834.138	3.984.764	13.738.625
Dugoročne obaveze	-	-	-	191.230	-	191.230
Kratkoročne finansijske obaveze	-	-	-	-	-	-
Obaveze iz poslovanja	1.016.692	-	-	19.901	-	1.036.593
Ostale kratkoročne obaveze	560.557	-	-	-	-	560.557
Ukupno finansijske obaveze	1.577.249	-	-	211.131	-	1.788.380
Ročna neusklađenost na dan 31.12.2023. godine	932.720	69.003	340.750	6.623.007	3.984.764	11.950.244

d) Kreditni rizik

Društvo se izlaže kreditnom riziku kroz sledeće stavke imovine:

- udio reosiguranja u rezervisanim štetama,
- potraživanja od reosiguranja po isplaćenim štetama,
- potraživanja od reosiguranika,
- depoziti i dati zajmovi,
- potraživanje od posrednika u osiguranju i ostala potraživanja i
- novac u banci.

Kreditni rizik se definiše kao nesposobnost dužnika u izmirenju dospelog potraživanja. Društvo upravlja ovim rizikom analizom naplativosti potraživanja. Kontinuirano se prati naplativost potraživanja i za potraživanja za koja se procijeni da su nenaplativa ili nijesu naplaćena u razumnom roku, vrši se ispravka vrijednosti u skladu sa internim aktima.

e) Operativni rizik

Predstavlja opasnost od gubitaka koji nastaju zbog grešaka ili šteta uzrokovanih neadekvatnim internim procesima, događaja prouzrokovanih greškama zaposlenih, sistemima i spoljnim događajima.

Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik internih i eksternih prevara, rizik zaposlenih i zaštite na radu, rizik povezan sa klijentima, proizvodima i poslovnom praksom, rizik oštećenja materijalne imovine, rizik prekida rada i pada sistema, rizik upravljanja procesima, rizik usklađenosti sa zakonim i propisima.

U Društvu se vodi računa da se operativni rizici svedu na minimum. U tom smislu nastoji se da se blagovremeno donose i ažuriraju pravilnici rada, unaprijedi sistem internih kontrola i nadzora nad zaposlenima. Posebna pažnja posvećuje se usavršavanju zaposlenih i unapređenju koordinacije između sektora i službi.

Takođe kontinuirano se prate izmjene računovodstvenih politika i zakonske regulative, kao i usklađenost internih akata sa važećim zakonskim propisima.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

f) Upravljanje kapitalom

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi akcionarima obezbijedilo povraćaj (profit), a ostalim interesnim stranama pov oljnosti, i da bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja visine margine solventnosti (Službeni list Crne Gore 14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Cjelokupni obračun margine solventnosti sastoji se iz obračuna metodom premijske osnove i metode osnove šteta.

Društvo za osiguranje dužno je da kapital održava najmanje u visini margine solventnosti.

Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti.

Društvo za osiguranje dužno je da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanog Zakonom o osiguranju.

Obračun garantnog kapitala prikazan je u napomeni 21.

3.22. Pravična (fer) vrijednost

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nijesu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti.

Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

4. Prihodi od premije osiguranja i saosiguranja

Prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja i saosiguranja, umanjeni za dio reosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Obracunate bruto premije osiguranja	10.246.966	8.684.507
Smanjnje za udio reosiguranja u premijama osiguranja	(1.762.971)	(1.246.140)
Promjene bruto prenosnih premija	(685.361)	(707.841)
Promjene prenosnih premija za reosiguravajući dio	247.842	227.959
	8.046.476	6.958.484

4. Prihodi od premije osiguranja i saosiguranja (nastavak)
4.1. Neto prihodi premije osiguranja i reosiguranja po vrstama osiguranja za 2024.godinu:

	(u Eur)				
	<i>Bruto premija</i>	<i>Udio iz reosiguranja</i>	<i>Promjena bruto prenosnih premija</i>	<i>Promjena prenosnih premija za reosig.dio</i>	<i>Neto premija</i>
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	1.629.251	-	(741)	-	1.628.510
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	453.098	-	(45.767)	-	407.332
Osiguranje motornih vozila	1.862.710	(972.865)	(369.475)	186.989	707.359
Osiguranje robe u prevozu	34.291	(17.640)	(4.149)	867	13.369
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	463.434	(381.346)	(40.502)	33.277	74.864
Ostala osiguranje imovine	285.830	(122.913)	(31.907)	22.340	153.350
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	5.296.366	(225.457)	(179.627)	(231)	4.891.051
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata	36.418	(19.759)	(4.149)	2.048	14.558
Ostala osiguranja od odgovornosti	58.737	(22.991)	(7.150)	2.552	31.148
Osiguranje finansijskih gubitaka	18.561	-	4.093	-	22.653
Osiguranje pomoci na putu	108.269	-	(5.988)	-	102.281
	10.246.966	(1.762.971)	(685.361)	247.842	8.046.476

4.2. Neto prihodi premije osiguranja i reosiguranja po vrstama osiguranja za 2023.godinu:

	(u Eur)				
	<i>Bruto premija</i>	<i>Udio iz reosiguranja</i>	<i>Promjena bruto</i>	<i>Promjena prenosnih</i>	<i>Neto premija</i>
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	1.528.180	-	(103.443)	-	1.424.737
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	268.270	-	10.283	-	278.553
Osiguranje motornih vozila	1.109.079	(591.939)	(291.250)	160.189	386.079
Osiguranje robe u prevozu	23.570	(12.195)	(357)	2.033	13.051
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	397.765	(319.875)	(43.816)	34.287	68.362
Ostala osiguranje imovine	217.411	(84.913)	(44.674)	13.717	101.542
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	4.956.591	(203.206)	(202.391)	3.671	4.554.665
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata	28.464	(16.323)	(12.364)	7.898	7.675
Ostala osiguranja od odgovornosti	40.924	(17.690)	(6.841)	6.164	22.558
Osiguranje finansijskih gubitaka	26.350	-	(3.479)	-	22.871
Osiguranje pomoci na putu	87.903	-	(9.511)	-	78.392
	8.684.507	(1.246.140)	(707.841)	227.959	6.958.484

5. Neto prihodi od ostalih usluga

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Prihodi od zelene karte	158.120	127.480
Prihodi od drugih usluga	10.936	5.171
	169.056	132.651

6. Rashodi naknada šteta

Rashodi od naknada šteta obuhvataju:

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Obračunate bruto naknade šteta	4.487.530	3.319.610
Troškovi vezani za isplatu šteta	391.613	341.604
Umanjenje za prihode iz bruto regresnih potraživanja	(386.641)	(243.797)
Umanjenje za udio reosiguravača u naknadama šteta	(582.182)	(264.171)
Promjene bruto rezerisanja za nastale prijavljene štete	529.920	179.092
Promjene rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	(55.748)	(6.348)
Promjene bruto rezerisanja za nastale neprijavljene štete	(29.125)	7.538
Promjene rezervisanja za troškove likvidacije šteta	(6.479)	74.625
	4.348.887	3.408.152

6.1. Rashodi naknada šteta po vrsti osiguranja za 2024.godinu:

	(u Eur)							
Bruto štete	Troškovi likvidacije šteta	Prihodi od regresnih potraživanja	Udio reosiguranja u naknadama šteta	Promjene za rezervisanja za nastale prijavljene štete	Promjene za rezervisanja za reosig.dio	Promjene rezervisanja za nastale neprijavljene štete	Preomjene za rezervisane troškove likvidacije	Neto štete
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	598.333	59.768	-	-	80.991	-	(96.835)	621.125
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	175.059	14.555	-	-	2.504	-	5.737	196.940
Osiguranje motornih vozila	854.214	58.809	(67.959)	(430.897)	34.661	(17.227)	176.421	619.518
Osiguranje robe u prevozu	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	99.852	6.760	-	(93.088)	13.000	(1.459)	(19.910)	4.115
Ostala osiguranje imovine	93.582	6.335	(30.555)	(53.824)	18.860	(3.311)	-	32.346
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.594.722	240.526	(288.127)	-	332.850	-	(106.149)	2.773.759
Osiguranje od odg. zbog upotrebe plovih objekata	-	-	-	-	-	-	(64)	-
Ostala osiguranja od odgovornosti	5.832	395	-	(4.374)	47.054	(33.751)	(90)	18.348
Osiguranje finansijskih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje pomoci na putu	65.937	4.464	-	-	-	-	11.700	82.736
	4.487.530	391.613	(386.641)	(582.182)	529.920	(55.748)	(29.125)	4.348.887

6.2. Rashodi naknada šteta po vrsti osiguranja za 2023.godinu:

	(u Eur)							
Bruto štete	Troškovi likvidacije šteta	Prihodi od regresnih potraživanja	Udio reosiguranja u naknadama šteta	Promjene za rezervisanja za nastale prijavljene štete	Promjene za rezervisanja za reosig.dio	Promjene rezervisanja za nastale neprijavljene štete	Preomjene za rezervisane troškove likvidacije	Neto štete
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	466.396	63.016	-	-	5.892	-	(30.037)	517.272
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	106.696	10.734	-	-	4.680	-	(32.102)	89.389
Osiguranje motornih vozila	426.757	33.282	(38.651)	(217.570)	17.714	(8.965)	58.475	279.654
Osiguranje robe u prevozu	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	17.840	1.349	-	(12.062)	(310)	293	9.242	17.535
Ostala osiguranje imovine	60.813	4.600	-	(34.466)	6.140	(175)	(11.340)	25.269
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.205.779	225.934	(205.146)	-	144.531	2.500	9.970	2.436.862
Osiguranje od odg. zbog upotrebe plovih objekata	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostala osiguranja od odgovornosti	5.555	436	-	(74)	445	-	(2.130)	4.120
Osiguranje finansijskih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje pomoci na putu	29.774	2.252	-	-	-	-	5.460	38.052
	3.319.610	341.604	(243.797)	(264.171)	179.092	(6.348)	7.538	3.408.152

7. Rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Promjene rezervisanja za prenosne premije	1.677	3.197
	1.677	3.197

Promjene drugih tehničkih rezervisanja odnose se na promjene na rezervama za neistekle rizike. Društvo je na dan 31.12.2024. godine obračunalo rezerve za neistekle rizike u iznosu 112.930 € (31.12.2023. godine 111.253 €). Rezerve za neistekle rizike se obrazuju za pokriće obaveza iz osiguranja po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije.

8. Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja

Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja odnose se na:

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Troškovi za preventivu	105.489	96.323
Vatrogasni doprinos	9.710	8.264
Troškovi doprinosa garantnom fondu	190.226	163.615
Troškovi nadzornog organa	85.977	71.143
Troškovi ispravke vrijednosti premije osiguranja	75.422	112.487
Troškovi ispravke vrijednosti ostalih kratk.potraživanja	66	2.992
Troškovi ispravke vrijednosti regresnih potraživanja	263.769	130.839
Rezervacije za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine	12.185	49.596
Druge rezervacije	70.000	142.500
	812.842	777.759

Doprinos za preventivu izdvaja se u skladu sa Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka Društva.

Rješenjem Savjeta Agencije za nadzor Osiguranja ("Službeni list Crne Gore", br. 115/23 od 21.12.2023. godine) data je saglasnost Udruženju - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore na Odluku o redovnom doprinosu Garantnom fondu, broj 08/13 od 27.11.2023. godine, kojom se redovni doprinos za 2024. godinu

U skladu sa članom 175 Zakona o osiguranju i članom 6 Odluke o naknadama Agencije za nadzor osiguranja ("Službeni list Crne Gore", br. 026/15, 038/15, 129/22 i 099/23) godišnja naknada za vršenje nadzora nad poslovanjem koju plaćaju društva za osiguranje iznosi 0.99% godišnje bruto premije društva. Kao osnovica za utvrđivanje nadzora u tekućoj godini uzima se bruto premija ostvarena u prethodnoj godini.

Društvo je u toku 2024. izvršilo rezervaciju sredstava za prekršajne kazne.

9. Troškovi sprovođenja osiguranja

Troškovi sprovođenja osiguranja obuhvataju: troškove sticanja osiguranja i sve druge operative troškove koji su neophodni za obavljanje djelatnosti osiguranja (amortizacija, zarade, materijalni troškovi, troškovi ostalih usluga). Ukupni troškovi sprovođenja osiguranja umanjuju se za prihode od provizije reosiguranja.

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Troškovi sticanja osiguranja	2.110.860	1.737.176
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja	(166.354)	(219.062)
Amortizacija	64.913	73.154
Troškovi rada	548.498	425.468
Materijalni troškovi	24.560	23.621
Ostali troškovi usluga	298.041	238.678
Drugi troškovi	57.883	50.635
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(294.194)	(185.253)
	2.644.206	2.144.416

9.1. Troškovi sticanja osiguranja

Troškovi sticanja osiguranja za 2024. godinu u iznosu 2.110.860 € (2023. godine 1.737.176€) odnose se na troškove zastupanja i posredovanja u osiguranju, troškove zaposlenih koji rade na pribavi osiguranja, kao i reklamu i druge troškove koji su direktno vezani za pribavu osiguranja.

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Administrativne takse	107	324
IT troškovi	17.039	32.255
Komunalne usluge	818	733
Održavanje vozila	9.716	4.794
Provizije	580.652	475.148
Troškovi tendera	3.930	1.748
Troškovi arhiviranja dokumentacije	2.022	3.092
Troškovi edukacije	520	-
Troškovi električne energije	1.119	1.614
Troškovi goriva	7.206	5.746
Troškovi kancelarijskog, štampanog i potrošnog materijala	13.143	31.199
Troškovi marketinga i propagandnog materijala	335.043	313.152
Troškovi mobilne telefonije	4.617	3.020
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	2.525	2.298
Troškovi ostalih usluga	72.711	26.293
Troškovi premije osiguranja	1.193	1.194
Troškovi PTT i interneta	3.282	5.591
Troškovi reprezentacije	16.607	26.140
Troškovi službenih putovanja	29.777	26.549
Troškovi ugovora o djelu	23.912	23.797
Troškovi usluga zaštite na radu	411	1.816
Troškovi zakupa	63.041	102.796
Troškovi zarada	921.465	647.878
	2.110.860	1.737.176

9. Troškovi sprovođenja osiguranja (nastavak)

9.2. Troškovi rada

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Troškovi neto zarada, naknada zarada i ostalih ličnih primanja	385.769	293.395
Porezi na zarade i naknade zarada	38.926	30.207
Doprinosi na zarade i naknade zarada	101.718	82.949
Naknade odboru direktora	6.157	3.774
Troškovi službenih putovanja	15.928	15.144
	548.498	425.468

9.3. Materijalni troškovi

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Troškovi materijala	11.178	10.172
Troškovi goriva i energije	13.381	13.449
	24.560	23.621

9.4. Ostali troškovi usluga

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Troškovi konsultantskih usluga	4.332	17.471
Troškovi aktuara i eksterne revizije	32.549	30.129
Troškovi premije osiguranja	4.549	4.031
Troškovi reprezentacije	51.430	10.799
Troškovi marketinga i propagandnog materijala	2.745	-
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	126.209	99.888
Troškovi PTT i interneta	17.210	13.998
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	30.160	28.714
Troškovi provizije (KHOV, CDA)	1.864	3.852
Troškovi drugih usluga	26.993	29.795
	298.041	238.678

9.5. Drugi troškovi

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Administrativne takse	1.032	2.562
Donacije	4.000	5.640
Troškovi članarina	24.170	24.170
Troškovi poreza na premiju osiguranja	-	-
Drugi troškovi	28.681	18.263
	57.883	50.635

10. Finansijski rezultat od ulaganja

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi		
Prihodi od kamata	417.784	374.923
Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	3.139	19.653
Prihodi od dividendi i drugih udjela u dobitku	9.081	205
Prihodi od zakupa poslovnog prostora	5.400	5.400
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi		
Gubici kod finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	-	-
Drugi finansijski rashodi	(3.921)	-
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava teh. rezervi	431.483	400.181

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		
Prihodi od kamata	36.587,80	33.608,82
Prihodi po osnovu refundacija	-	-
Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	-	-
Prihodi od ulaganja u investicione nekretnine	-	-
Drugi prihodi	152.186,43	38.968,37
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		
Rashodi kamata	-	-
Rashodi od umanjenja vrijednosti	-	-
Gubici kod finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	(7.430)	(5.835)
Rashodi od amortizacije investicionih nekretnina	(5.495)	(5.495)
Novčane kazne i odštete	(380)	(6.205)
Drugi finansijski rashodi		
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	175.469	55.043
Ukupni finansijski rezultat od ulaganja	606.952	455.224

11. Porez na dobit

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Tekući porez	114.739	141.745
Odloženi porez	1.975	2.159
	116.713	143.904

Usaglašavanje poreza na dobit po finansijskim iskazima i poreza na dobit po poreskom bilansu:

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Dobit prije oporezivanja	1.014.873	1.212.835
Troškovi amortizacije u Bilansu uspjeha	130.677	73.154
Iskazana amortizacija u poreske svrhe	(183.185)	(97.880)
Troškovi koji se ne priznaju u poreske svrhe	18.330	22.516
Troškovi zarada koji nijesu isplaćeni u poreskom periodu	23.429	23.050
Troškovi zarada koji nijesu bili priznati u prethodnom periodu	(23.050)	(27.469)
Poreska osnovica	981.074	1.206.207
Stopa poreza: do 100.000 € - 9%	9.000	9.000
12% na oporezivu dobit koja prelazi 100.000 €	105.739	132.745
	114.739	141.745

12. Zarada po akciji

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Neto dobit / (gubitak)	898.160	1.068.931
Broj akcija	562.317	562.317
Dobitak po akciji	1,60	1,90

13. Nematerijalna ulaganja

	(u Eur)		
	Softveri, licence i slična prava	Ostala nematerijalna imovina	Ukupno
Nabavna vrijednost			
Stanje 1. januara 2024. godine	9.511	-	9.511
Povećanje	21.727		21.727
Rashodovanje i otpis		-	-
Stanje 31. decembar 2024. godine	31.238	-	31.238
Ispravka vrijednosti			
Stanje 1. januara 2024. godine	- 6.303	- -	6.303
Amortizacija	- 4.774	-	4.774
Rashodovanje i otpis	-	-	-
Stanje 31. decembar 2024. godine	- 11.077	- -	11.077
Sadašnja vrijednost 31.12.2024.	20.161	-	20.161
Sadašnja vrijednost 31.12.2023.	3.208	-	3.208

14. Nekretnine i oprema

	(u Eur)				
	Građevinski objekti	Imovina sa pravom korišćenja	Oprema	Objekti i oprema u izgradnji	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje 1. januara 2024. godine	654.706	279.210	509.853	102.276	1.546.046
Povećanje	1.222	62.530	276.438	-	340.190
Prodaja	-	- -	19.900	- -	19.900
Rashodovanje i otpis	- -	49.224 -	843	- -	50.068
Stanje 31. decembar 2024. godine	655.928	292.516	765.548	102.276	1.816.268
Ispravka vrijednosti					
Stanje 1. januara 2024. godine	(152.944)	(76.041)	(278.123)	(60.019)	(567.128)
Amortizacija	(22.613)	(66.144)	(70.494)	(5.963)	(165.215)
Prodaja	-	-	12.537	-	12.537
Rashodovanje i otpis	-	49.224	-	-	49.224
Stanje 31. decembar 2024. godine	(175.557)	(92.961)	(336.081)	(65.983)	(670.582)
Sadašnja vrijednost 31.12.2024.	480.371	199.555	429.467	36.293	1.145.687
Sadašnja vrijednost 31.12.2023.	501.762	203.169	231.730	42.257	978.918

15. Dugoročna finansijska ulaganja

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Ulaganja u obveznice		
Obveznice izdate od strane Ministarstva finansija Crne Gore	6.743.166	8.027.020
Druge obveznice	2.300.807	1.494.070
	9.043.973	9.521.090
Akcije		
Akcije koje se kotiraju na berzi u zemlji	28.826	25.760
Akcije koje se kotiraju u inostranstvu:	54.147	54.074
	82.973	79.834
Investicije nekretnine i oprema koji nijesu namijenjeni za neposredno obavljanje djelatnosti	506.036	134.880
Učešća u kapitalu		
GRAWE auto centar	979.600	479.600
GRAWE agent	-	10.900
Nacionalni biro osiguravača Crne Gore	50.000	50.000
	1.029.600	540.500
Dugoročna poslovna potraživanja i druga dugor. potraživanja		
GRAWE auto centar, Podgorica	285.180	688.431
Zoran Djurovic, Podgorica	26.437	28.805
Danilo Gojkovic, Podgorica	-	4.231
Buba Auto, Podgorica	-	1.768
Aranitovic Jasmina, Podgorica	-	4.616
Autounia, Podgorica	2.004	5.441
Juskovic Velibor, Podgorica	-	7.657
Nesa trans, Cetinje	3.817	10.410
Quck time, Podgorica	4.679	2.127
Zeljko Vukcevic, Podgorica	-	3.828
MTL Car	6.862	-
Mobile Namos	3.009	-
	331.987	757.313

15.1. Hartije od vrijednosti

Hartije od vrijednosti-obveznice, koje su na dan 31.12.2024. godine iskazane u iznosu 9.043.973 € (31.12.2023. godine 9.521.090 €) odnose se na obveznice izdate od strane Ministarstva finansija Vlade Crne Gore sa rokom dospelja 16.12.2027. godine i 03.10.2028. godine i obveznice Vlade Poljske sa rokom dospelja 25.10.2028. godine, obveznice Vlade Hrvatske sa rokom dospelja 27.01.2030. godine, obveznice Banke Novog Zelanda sa rokom dospelja 20.12.2028. godine, obveznice Vseobecna Uverova Banke sa rokom dospelja 5.9.2028.godine, obveznice Compagnie de Financement Foncier sa rokom dospelja 10.3.2033.godine, obveznice Unicredit Bank Czech Re sa rokom dospelja 25.03.2029.godine.

15. Dugoročna finansijska ulaganja (nastavak)

15.2. Učešća u kapitalu

Učešća u kapitalu odnose se na sledeća ulaganja

- Učešća u kapitalu drugih pravnih lica sa stanjem na dan 31. decembra 2024. godine u iznosu 50.000 € predstavljaju ulaganje u osnivački kapital Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore.
- Društvo je osnivač Društva sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju i promet roba i usluga "GRAWE auto centar" dooPodgorica sa udjelom od 100%.

Osnivački udio u "GRAWE Auto centar" doo, Podgorica iznosi 979.600 € u skladu sa članom 15 Ugovora o ustupanju osnivačkog uloga 252 od 16.01.2017. godine i u skladu sa Odlukom Odbora direktora broj 135 od 24.10.2024.godine o povećanju osnovno kapitala GRAWE auto centra za 500.000EUR.

15.3. Dugoročna poslovna potraživanja i druga dugoročna potraživanja

Dugoročna poslovna potraživanja odnose se na sledeća potraživanja:

- Potraživanja od Društva sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju i promet roba i usluga "GRAWE auto centar" doo, Podgorica po osnovu Ugovora o zajmu br. 2998 od 11.04.2019. godine, Ugovora o zajmu br. 1669 od 05.05.2023. godine, Ugovora o zajmu br. 1670 od 05.05.2023. godine, Ugovora o zajmu br. 2463 od 30.06.2023. godine, Ugovora o zajmu br. 5013 od 29.11.2023. i Ugovora o zajmu br. 792 od 28.2.2024.
- Potraživanje po osnovu vansudskih poravnjanja od Zorana Đurovića br. 3565 od 28.10.2016. (regresna potraživanja),
- Potraživanje od "Autounija" doo, Bijelo Polje - Ugovor o zajmu br. 2525 od 07.07.2023. godine,
- Potraživanje od "Neša trans" doo, Cetinje - Ugovor o zajmu br. 1662 od 17.05.2022. godine,
- Potraživanje od "Quick time" doo, Podgorica - Ugovor o zajmu br. 1529 od 04.05.2022. godine,
- Potraživanje od "MTL Car", Podgorica -Ugovor o zajmu br. 4854 od 23.12.2024. godine,
- Potraživanje od "Mobil Namos", Podgorica - Ugovor o zajmu br. 1376 od 03.04.2024. godine.

15.4 Investicione nekretnine i oprema koji nijesu namijenjeni za neposredno obavljanje djelatnosti

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Objekti namijenjeni za izdavanje	94.766	100.260
Zemljište	411.270	34.620
	506.036	134.880

Ulaganja u nekretnine koje nijesu namijenjene neposrednom obavljanju djelatnosti osiguranja čine:

Investicione nekretnine-objekti-odnose se na poslovni prostor u ulici Novaka Miloševa 6/II, namijenjen za izdavanje, zemljište namijenjeno prodaji, na katastarskoj parceli br. 4328/54, koje se nalazi u mjestu Krnjevina, KO Podgorica II, evidentirana u listu nepokretnosti br. 5269 i zemljište namijenjeno za izdavanje, na katastarskoj parceli br. 4445/7, 4446/3 i 448/4 koje se nalazi u mjestu Mali most, Nikšić.

Promjene na investicionim nekretninama u toku godine:

	(u Eur)	
	Nekretnina	Zemljište
Početno stanje	100.260	34.620
Amortizacija	(5.495)	
Povećanje		376.650
	94.766	411.270

16. Kratkoročna finansijska ulaganja

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Hartije od vrijednosti	1.979.268	79.834
Ostala kratkoročna finansijska ulaganja	-	304.711
	1.979.268	384.545

16.1. Kratkoročni depoziti kod banaka

	(u Eur)			
	Kamatna stopa	Dospjeće	2024.	2023.
	%			
Lovćen banka, AD Podgorica	0,10%	8.5.2024	-	4.711
Lovćen banka, AD Podgorica	1,50%	28.6.2024	-	150.000
Lovćen banka, AD Podgorica	1,50%	30.6.2024	-	150.000
			-	304.711

17. Gotovinska sredstva

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Žiro račun	393.342	190.612
Devizni račun	161.342	616.358
Blagajna	-	-
Ostala novčana sredstva	(593)	(75)
	554.091	806.895

Sredstva se nalaze na računima poslovnih banaka kod kojih Društvo ima otvorene račune. Finansijsko poslovanje Društvo obavlja preko NLB banke AD Podgorica, Hipotekarne banke AD Podgorica, Prve banke CG AD Podgorica, Lovćen banke AD Podgorica i Schelhammer Capital bank.

18. Potraživanja iz poslovnih odnosa

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja	764.703	657.721
Ispravka vrijednosti potraživanja po osnovu premija	(241.976)	(166.555)
Nefakturisana potraživanja	962.006	733.546
	1.484.733	1.224.712
Potraživanja po osnovu šteta i provizije iz reosig.	-	126.846
Potraživanja po osnovu prava na regres	1.219.897	990.251
Ispravka vrijednosti potraž. po osnovu prava na regres	(1.044.322)	(810.888)
Potraživanja za kamatu	75.154	60.308
Potraživanja od državnih i drugih inst.	1.418	6.982
Ostala potraživanja	219.129	150.712
Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja	(19.221)	(20.641)
	452.055	503.570
Stanje na dan 31. decembra	1.936.788	1.728.282

18.1. Starosna struktura neto potraživanja po osnovu premije osiguranja:

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Nedospjela potraživanja	962.006	733.546
do 30 dana	263.025	253.417
od 31 do 60 dana	125.626	87.430
od 61 do 90 dana	54.448	68.431
od 91 do 180 dana	58.219	46.463
od 181 do 365 dana	21.408	35.426
preko 365 dana	-	-
	1.484.733	1.224.712

18.2. Promjene na obezvređenju potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja i regresnih potraživanja u toku 2024. godine:

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Stanje 01. januara	975.543	740.482
Obezvređenje u toku godine (indirektan otpis)	479.977	243.326
Naplaćeno u toku godine	(140.786)	(8.266)
Obezvređenje u toku godine (direktan otpis)	(30.335)	-
	1.284.399	975.543

19. Udio reosiguravača u tehničkim rezervama

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Udio reosiguranja u prenosnim premijama	805.433	557.591
Udio reosiguranja u rezervisanjima za nastale prijavljene štete	110.004	54.258
	915.438	611.848

20. Aktivna vremenska razgraničenja

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Razgraničeni troškovi pribave		
Troškovi zarada i naknada zarada	440.276	312.731
Ostali troškovi sprovođenja osiguranja	613.163	574.354
	1.053.439	887.085
Drugi kratkoročni odloženi troškovi	-	21.007
	1.053.439	908.092

Društvo je izvršilo razgraničenje troškova pribave osiguranja, shodno Članu 102 Zakona o osiguranju, u skladu sa učešćem prenosnih premija na dan 31. decembra 2024. godine u ukupnim fakturisanim premijama osiguranja tokom godine. Kao osnovicu za razgraničenje Društvo je koristilo ukupan iznos troškova pribave osiguranja.

21. Kapital i rezerve

Kapital Društva čine:

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Akcijski kapital	3.000.003	3.000.003
Rezerve iz dobiti	39	39
Prenesena neraspoređena dobit ranijih godina	3.365.086	2.296.155
Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	898.160	1.068.931
	7.263.287	6.365.128

Osnovni kapital Društva čini akcijski kapital u iznosu 3.000.003 € (31.12.2023. godine 3.000.003 €). Osnovni kapital podijeljen je na 562.317 akcija nominalne vrijednosti 5,3350 € za jednu akciju. Akcije Društva su obične (redovne) sa pravom glasa. Akcije Društva se kotiraju na Montenegroberzi u Crnoj Gori. Vlasnik akcija je Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft Grac, Austrija sa 100% učešća.

21. Kapital i rezerve (nastavak)

21.1. Struktura garantnog kapitala je sledeća:

Struktura garantnog kapitala

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Osnovni kapital		
Akcijski kapital	3.000.003	3.000.003
Ostale rezerve iz dobiti	39	39
Umanjenje za nematerijalnu imovinu	(20.161)	(3.208)
Dopunski kapital:		
Dio neraspoređene dobiti iz prethodnih godina	3.365.086	2.296.155
Garantni kapital	6.344.967	5.292.989

Društvo sa stanjem na dan 31.12.2024. godine ispunjava sve uslove kapitalne adekvatnosti iz čl. 21, 98 i 98a Zakona o osiguranju.

Garantni kapital na dan 31. decembra 2024. godine iznosi 6.344.967€ i veći je od iznosa akcijskog kapitala propisanog Zakonom o osiguranju.

Obračun margine solventnosti

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna margine solventnosti („Sl list CG“ br. 14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Kapital je veći od margine solventnosti koja je utvrđena u iznosu od 1.621.370 €, čime je ispunjen uslov iz članova 98 i 98a Zakona o osiguranju.

Obračun margine solventnosti

	(u Eur)	
	2024.	2023.
1. Margina solventnosti izračunata na osnovu premije	1.621.370	1.413.223
2. Margina solventnosti obračunata na osnovu prosječnih rashoda za štete	983.312	861.746
3. Margina solventnosti za obračunski period (veći od iznosa 1 i 2)	1.621.370	1.413.223
4. Margina solventnosti na 31.12.2023. godine	1.413.223	1.182.788
5. Rezervisane štete u samopridržaju na kraju tekuće godine	3.720.788	3.282.219
6. Rezervisane štete u samopridržaju na kraju prethodne godine	3.282.219	3.027.312
7. koeficijent 5/6 (max 1)	1	1
8. Margina solventnosti na 31.12.2024. godine	1.621.370	1.413.223

22. Bruto tehničke rezerve

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Bruto prenosne premije	4.998.442	4.313.081
Bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	1.366.422	836.503
Bruto rezervisanja za nastale i neprijavljene štete	2.157.195	2.186.320
Bruto rezervisanja za troškove likvidacije šteta	307.176	313.655
Rezervisanja na neistekle rizike	112.930	111.254
	8.942.165	7.760.812

22. Bruto tehničke rezerve(nastavak)

22.1. Prenosne premije

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Prenosna premija obaveznog osiguranja od autoodgovornosti	2.663.686	2.484.059
Prenosna premija ostalih osiguranja	2.334.756	1.829.022
	4.998.442	4.313.081

Društvo sa stanjem na dan 31.12.2024. godine u cjelosti ima pokriće sredstava tehničkih rezervi oblicima imovine propisane članom 90 Zakona o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje („Sl. list CG”, br. 141/22 i 114/23).

Na dan 31.12.2024. godine sredstva bruto tehničkih rezervi uložena su u sledeće oblike aktive:

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Obveznice	10.809.569	9.521.090
Akcije	28.826	25.760
Depoziti kod banaka	-	304.711
Nepokretnosti	506.036	134.880
Udio reosiguranja u rezervisanjima za nastale prijavljene štete	915.438	611.848
Gotovina	268.265	232.824
Potraživanja od osiguranika po osnovu premije osiguranja i saosiguranja, ne starija od 90 dana	894.216	776.081
Potraživanja od reosiguravača po osnovu nastalih šteta iz reosiguranja, ne starija od 90 dana	-	71.968
	13.422.349	11.679.163

23. Kratkoročne obaveze

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Kratkoročne obaveze iz neposrednih poslova osiguranja	45.846	26.385
Kratkoročne obaveze za premije iz saosiguranja i reosiguranja	857.065	835.195
Kratkoročne obaveze za udjele u iznosima šteta	-	-
Druge kratkoročne obaveze iz poslova osiguranja	105.191	86.427
Kratkoročne obaveze prema zaposlenima	20.044	23.130
Druge kratkoročne obaveze	642.747	606.112
	1.670.893	1.577.249

23.2. Kratkoročne obaveze za premije iz saosiguranja i reosiguranja

Obaveze prema reosiguravaču za premije reosiguranja na dan 31.12.2024. iznose 857.065 € (31.12.2023. godine 835.195 €)

Poslove reosiguranja za portfelj Grawe neživotno osiguranja AD vrši Dunave Re a.d.o iz Beograda, Srbija.

Društvo nema zaključene ugovore o saosiguranju sa drugim osiguravačima.

23. Kratkoročne obaveze(nastavak)

23.3. Druge kratkoročne obaveze i izvedeni finansijski elementi

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Kratkoročne obaveze za porez iz dobitka	114.739	141.745
Kratkoročne obaveze prema dobavljačima	11.581	85.903
Kratkoročne obaveze prema dobavljačima-povezana lica	26.034	40.824
Obaveze na ime poreza na dodatu vrijednost	6.911	13.367
Ostale kratkoročne obaveze	6.937	9.926
Odloženi prihodi	200.025	121.789
Odložene obaveze	276.518	192.559
	642.747	606.112

24. Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Dugoročne obaveze		
Obaveze po osnovu lizinga	261.190	258.258
Tekući dio dugoročnih obaveza	(64.622)	(67.028)
	196.569	191.230

25. Odloženi porez

Odložene poreske obaveze na dan 31.12.2024. godine iskazane su u iznosu 21.876 € (31.12.2023. godine 19.901 €) i odnose se na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine i oprema priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim iskazima Društva.

26. Pasivna vremenska razgraničenja (Doprinos za preventivu)

Na dan 31.12.2024. godine fond za preventivu iznosi 372.369 € (31.12.2022. godine 269.155 €).

27. Transakcije sa povezanim pravnim licima

Pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili mogu bitno uticati na poslovanje, odnosno rezultate poslovanja drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih odnosa između povezanih pravnih lica pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Priroda odnosa između onih povezanih lica sa kojima je Društvo ušlo u transakcije većeg obima ili sa njima ima značajnija neizmirena salda na dan 31. decembra 2024. godine je prikazana u tabeli niže.

27. Transakcije sa povezanim pravnim licima(nastavak)

27.1. Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima na dan i za godinu završenu 31. decembra 2024. i 2023. godine su kao što slijedi:

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Potraživanja		
Potraživanja po osnovu premija		
GRAWE auto centar doo, Podgorica	4.181	-
Ostala potraživanja	-	-
Potraživanja po osnovu zajmova	-	-
GRAWE auto centar doo, Podgorica	407.110	775.615
Ukupno potraživanja	411.291	775.615
Obaveze		
Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft	26.034	40.824
Društvo za zastupanje u osiguranju GRAWE agent doo	45.778	24.254
Ukupno obaveze	71.813	65.078

27.2. Transakcije sa povezanim pravnim licima - prihodi i rashodi:

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Prihodi		
Prihodi po osnovu premija		
GRAWE auto centar doo, Podgorica	4.561	3.700
GRAWE osiguranje ad, Podgorica	3.301	780
Ostali prihodi		
Kamata na zajmove	-	-
GRAWE auto centar doo, Podgorica	29.617	29.945
Ukupno prihodi	37.479	34.425
Rashodi		
Rashodi šteta		
Ostali rashodi		
Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft	98.851	49.987
GRAWE auto centar doo, Podgorica	111.127	2.584
Društvo za zastupanje u osiguranju GRAWE agent doo	268.851	273.359
Ukupno rashodi	478.829	325.930

28. Naknade rukovodstvu

Bruto naknade isplaćene ključnom rukovodstvu za usluge izvršene tokom 2024. godine iznose 175.566 € (2023. godine 163.434€).

29. Sudski sporovi

Društvo sa stanjem na dan 31.12.2024. godine vodi određeni broj sudskih sporova koji se smatraju uobičajenim za ovu vrstu poslovanja a odnose se na sporove po osnovu odštetnih zahtjeva prema različitim polisama osiguranja izdatim od strane Društva.

Osim predmeta po osnovu naknade šteta, u toku je sudski postupak koji se vodi pred Sudom za prekršaje u Podgorici, a po Zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka podnjetog od strane Agencije za nadzor osiguranja nakon sprovedene kontrole u decembru 2022. godine.

Premda se sa sigurnošću ne mogu predvidjeti efekti i ishodi ovih sporova, rukovodstvo Društva smatra da, uzimajući u obzir iznose rezervisanih sredstava za takve sporove u toku ili naknadne potencijalne odštetne zahtjeve, ishodi sporova u toku ili podnijetih odštetnih zahtjeva, kao i onih koji eventualno predstoje protiv Društva, vjerovatno neće imati materijalno značajne negativne efekte na finansijsko stanje ili rezultate poslovanja Društva.

30. Mišljenje aktuara

Ovlašćeni aktuar je u skladu sa Pravilnikom o sadržaju mišljenja ovlašćenog aktuara („Sl. List CG“ br. 17/13) izdao izvještaj, odnosno zaključno mišljenje o finansijskim izvještajima Društva za period od 1. januara do 31. decembra 2024. godine. Ovlašćeni aktuar je dao pozitivno mišljenje o poslovanju Društva:

Sve aktuarske pozicije i druge veličine na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje su u skladu sa Zakonom o osiguranju, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja. Takođe u skladu sa aktima Društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja. Obračunate tehničke rezerve i kapital Društva garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju.

Društvo svojim savjesnim poslovanjem obezbjeđuje stalnu likvidnost i efikasno izvršavanje svih preuzetih obaveza prema korisnicima osiguranja. U svom poslovanju Društvo je zabilježilo rast bruto premije, dobru ažurnost isplate šteta i ostvarilo pozitivan finansijski rezultat.

31. Događaji nakon datuma bilansa stanja

Nije bilo značajnih događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi mogli da utiču na finansijske iskaze za 2024. godinu ili zahtijevali posebno objelodanjivanje.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

SADRŽAJ:

SADRŽAJ:	1
1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE	2
1.1. Osnovni podaci	2
1.2. Osnovni identifikacioni podaci	2
1.3. Organi Društva	3
1.4. Zaposleni	4
1.5. Poslovne aktivnosti Društva	4
1.6. Zavisna pravna lica	5
1.7. Tržište osiguranja u Crnoj Gori	6
2. FINANSIJSKI POLOŽAJ DRUŠTVA	10
2.1. Prihodi i rashodi	10
2.2. Analiza strukture aktive i pasive	15
3. INFORMACIJE O ULAGANJIMA U CILJU ZAŠTITE ŽIVOTNE OKOLINE	19
4. PLANIRANI RAZVOJ ZA 2025. GODINU	19
5. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA	19
6. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM	20
7. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA	20
8. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA	23

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

1.1. Osnovni podaci

Osiguravajuće društvo „GRAWE neživotno osiguranje“ A.D, Podgorica (u daljem tekstu Društvo), je osnovano 27. januara 1993. godine pod nazivom Agroosiguranje AD, Podgorica, nakon transformacije

Društva za uzajamno osiguranje „Agroosiguranje“, Podgorica. Društvo je registrovano u Privrednom sudu u Podgorici 15. februara 1993. godine Rješenjem Fi. 485/93. Savezno ministarstvo za finansije izdalo je Društvu dozvolu za rad 30. juna 1997. godine

Društvo je promijenilo naziv u Osiguravajuće društvo „Swiss osiguranje“ AD, Podgorica 7. avgusta 2000. godine, što je registrovano u Privrednom sudu u Podgorici Rješenjem broj Fi. 1475/00.

Društvo je promijenilo naziv iz Osiguravajuće društvo „Swiss osiguranje“ AD, u Osiguravajuće društvo „GRAWE neživotno osiguranje“ AD, Podgorica 22. januara 2021. godine, što je registrovano u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici Rješenjem broj 4-0000110/068.

Agencija za nadzor osiguranja je dala saglasnost o promjeni naziva „Swiss osiguranje“ AD, Podgorica u „GRAWE neživotno osiguranje“ AD Podgorica, Rješenjem broj 03-926/2-20 od 14.01.2021.godine.

Društvo je usaglasilo svoju organizaciju sa Zakonom o privrednim društvima i upisano u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici 18. jula 2002. godine pod registracionim brojem 4-0000110/001.

1.2. Osnovni identifikacioni podaci

GRAWE neživotno osiguranje A.D. sa sjedištem u Podgorici, ul. Josipa Broza Tita 23 A, upisano je u registar Privrednog suda u Podgorici pod brojem subjekta 4-0000110/49 te PIB-om: 02096064.

Agencija za nadzor osiguranja je izdala dozvolu za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja Swiss osiguranju AD, broj 896-2/08 od 23.01.2009. godine.

Predmet poslovanja Društva su poslovi osiguranja pod kojima se podrazumijeva sklapanje i ispunjavanje ugovora o neživotnim osiguranjima, i to:

- Osiguranje od posljedica nezgode;
- Dobrovoljno zdravstveno osiguranje;
- Osiguranje motornih vozila;
- Osiguranje šinskih vozila;
- Osiguranje vazduhoplova;
- Osiguranje plovniha objekata;
- Osiguranje robe u prevozu;
- Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti;

- Ostala osiguranja imovine;
- Osiguranje od odgov. zbog upotrebe motornih vozila;
- Osig. od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova;
- Osig. od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata;
- Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu;
- Osiguranje kredita;
- Osiguranje jemstva;
- Osiguranje finansijskih gubitaka,
- Osiguranje troškova pravne zaštite;
- Osiguranje pomoći na putovanju;
- Druge vrste neživotnih osiguranja.

1.3. Organi Društva

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o osiguranju i Statutom Društva, organi Društva su: Skupština, Odbor direktora, Izvršni direktor, Sekretar i Interni revizor. Obaveze i odgovornosti ovih organa utvrđeni su prethodno navedenim aktima.

1.3.1. Skupština akcionara Društva

Struktura akcionara Društva, na dan 31.12.2024.godine:

Naziv akcionara	Broj akcija	Iznos (€)	% udjela u kapitalu
Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft	562.317	3.000.003	100,00%
Ukupno	562.317	3.000.003	100,00%

U periodu od 1.januara do 31. decembra 2024. godine održana je jedna Redovna sjednica Skupštine akcionara Osiguravajućeg društva "GRAWE neživotno osiguranje" A.D. Podgorica.

Ne postoje vlasnici hartija od vrijednosti ovog Društva sa posebnim pravima kontrole niti sa ograničenjima prava glasa koja bi se odnosila na ograničenja prava glasa na određeni procenata, broj glasova, perioda ograničenja ostvarivanja prava glasa.

1.3.2. Odbor direktora

Članovi Odbora direktora Društva su:

- Klaus Scheitegel, predsjednik
- Georg Schneider, zamjenik
- Gorana Pavićević - Četkovic, nezavisni član

Odbor direktora Društva je tokom 2024. održao 13 redovnih sjednica. Rad Odbora direktora Društva prvenstveno je bio usmjeren na aktivnosti koje su predstavljale realizaciju zadataka i ciljeva utvrđenih strateškim i godišnjim planskim dokumentima. Odbor direktora Društva je redovno razmatrao pitanja relevantna za poslovanje Društva.

Takođe, Odbor je po potrebi vršio usvajanje tarifa i uslova za osiguranje i njihovo usklađivanje sa uslovima na tržištu osiguranja, kao i usvajanje drugih akata poslovne politike Društva.

Izvršni direktor:

- Ivan Lero

Sekretar Društva:

- Ivan Lero

Interni revizor:

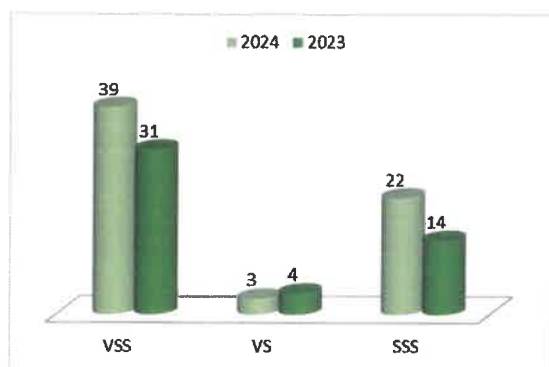
- Aleksandra Đurović

1.4. Zaposleni

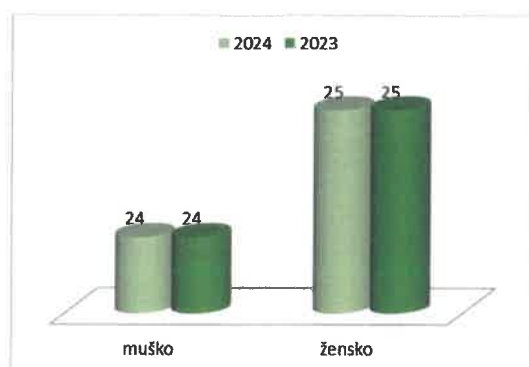
Na dan 31.12.2024 godine Društvo je imalo 64 zaposlenih po osnovu ugovora o radu što je za 15 više nego u istom periodu prošle godine, dok 44 zaposlena imaju zaključen ugovor o dopunskom radu što je za 25 manje nego u istom period prošle godine.

Organizacija i sistematizacija Društva je uređena u skladu sa djelatnošću i potrebama poslovanja Društva i povećanim zahtjevima organizacije rada, na način kojim se obezbjeđuje efikasno i kvalitetno obavljanje svih poslova i djelatnosti Društva.

Kvalifikaciona struktura zaposlenih

Rodna struktura zaposlenih

1.5. Poslovne aktivnosti Društva

U toku 2024. godine, Društvo je fokus stavilo na ostvarivanje sledećih ciljeva:

- Jačanje tržišne pozicije kroz rast bruto premije i tržišnog učešća i rast i razvoj interne prodajne mreže;
- Povećanje efikasnosti u dijelu upravljanja troškovima poslovanja po svim segmentima: uprava, pribava, troškovi uviđaja i procjene i drugi troškovi sa ciljem njihovog smanjenja;
- Unapređenje sistema internih kontrola, korporativno upravljanje, transparentnost poslovanja.

Redovno se analiziraju i unapređuju opšta akta i akta poslovne politike Društva. Interna revizija sprovodi stalnu i sveobuhvatnu kontrolu svih aktivnosti iz poslovanja Društva. Rezultati poslovnih aktivnosti biće prezentovani u narednom dijelu.

1.6. Zavisna pravna lica

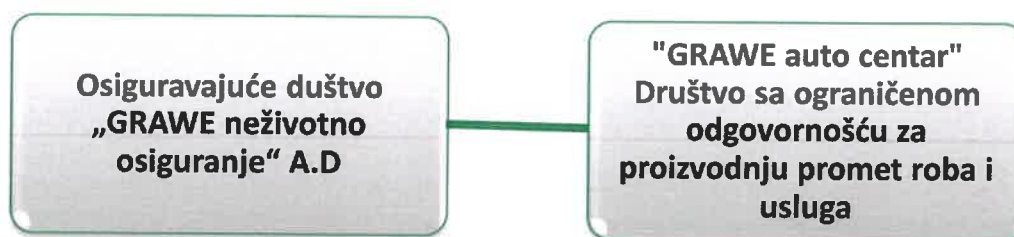
Društvo je dana 18.01.2017.godine, danom registracije u CRPS postalo jedini osnivač sa udjelom od 100% u društva: Društvo sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju, promet roba i usluga „GRAWE auto centar“ D.O.O. Podgorica u iznosu od 479.600 EUR i Društvo za zastupanje u osiguranju „Swiss Plus“ D.O.O. Podgorica u iznosu od 10.900 EUR.

Osnivački udio za Društvo sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju, promet roba i usluga „GRAWE auto centar“ D.O.O. Podgorica je kupljen za iznos od 440.000 EUR bez poreza, odnosno za ukupan iznos od 479.600 Eur sa svim troškovima, taksama i porezima u skladu sa članom 15. Ugovora o ustupanju osnivačkog uloga 253 od 16.01.2017.

Osnivački udio Društvo sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju, promet roba i usluga „GRAWE auto centar “ D.O.O. je uvećan za 500.000EUR, na osnovu odluke Odbora direktora broj 135 od 24.10.2024.godine.

Osnivački udio za Društvo za zastupanje u osiguranju „GRAWE agent“ D.O.O. Podgorica je kupljen za iznos od 10.000 Eur bez poreza, odnosno za ukupan iznos od 10.900 Eur sa svim troškovima, taksama i porezima u skladu sa članom 15. Ugovora o ustupanju osnivačkog uloga 253 od 16.01.2017.

Po osnovu Ugovora o kupoprodaji vlasničkog udjela br. 5450, 31.januara 2024.godine izvršena je transakcija prodaje cjelokupnog udjela Društva za zastupanje u osiguranju „GRAWE agent“ D.O.O, Podgorica koje je bilo u vlasništvu Osiguravajućeg društva „GRAWE neživotno osiguranje“ AD Podgorica, kupcu D.O.O za proizvodnju, promet roba i usluga „GRAWE auto centar“ Podgorica.

1.7. Tržište osiguranja u Crnoj Gori

Na crnogorskom tržištu trenutno posluje devet društava za osiguranje. Poslovima neživotnih osiguranja bavi se pet društava. Ukupna obračunata bruto premija neživotnog osiguranja za period 01. januar – 31. decembar 2024. godine iznosila je cca 106,5mil. €, što predstavlja rast od 11,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Bruto premija po vrstama osiguranja:

Vrsta osiguranja	Bruto premija 2024.		Bruto premija 2023.		2024/2023		Udio GRAWE neživotno osiguranja na tržištu	
	Tržište	Grawe	Tržište	Grawe	Tržište	Grawe	2024	2023
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	14.662.571	1.629.251	12.657.591	1.528.180	115,8	106,6	11,1%	12,1%
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	6.346.805	453.098	5.984.465	268.270	106,1	168,9	7,1%	4,5%
Osiguranje motornih vozila	11.020.206	1.862.710	9.088.810	1.109.079	121,3	168,0	16,9%	12,2%
Osiguranje šinskih vozila	239.968	0	184.150	0	130,3	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje vazduhoplova	770.054	0	756.134	0	101,8	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje plovinih objekata	323.874	0	563.866	0	57,4	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje robe u prevozu	721.291	34.291	616.903	23.570	116,9	145,5	4,8%	3,8%
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	4.536.169	463.434	4.067.170	397.765	111,5	116,5	10,2%	9,8%
Ostala osiguranje imovine	12.224.535	285.830	10.810.936	217.411	113,1	131,5	2,3%	2,0%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	47.550.612	5.296.366	43.675.721	4.956.591	108,9	106,9	11,1%	11,3%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	889.305	0	918.508	0	96,8	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovinih objekata	514.608	36.418	434.829	28.464	118,3	127,9	7,1%	6,5%
Ostala osiguranja od odgovornosti	2.895.400	58.737	2.499.317	40.924	115,8	143,5	2,0%	1,6%
Osiguranje kredita	1.198.171	0	1.358.644	0	88,2	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje jemstva	68.317	0	62.425	0	109,4	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje različitih finansijskih gubitaka	607.031	18.561	499.022	26.350	121,6	70,4	3,1%	5,3%
Osiguranje troškova pravne zaštite	6.879	0	5.483	0	125,5	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje pomoći na putu	1.750.230	108.269	1.555.606	87.903	112,5	123,2	6,2%	5,7%
Druge vrste neživotnih osiguranja	97.184	0	91.310	0	106,4	0,0	0,0%	0,0%
Ukupno	106.423.212	10.246.966	95.830.890	8.684.507	111,1	118,0	9,6%	9,1%

Na nivou ukupnog tržišta neživotnog osiguranja najveće učešće je ostvareno kod Osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila 44,7%, kod Osiguranja lica od posljedica nesrećnog slučaja 13,8%, kao i kod Ostalih osiguranja imovine 11,5%.

U apsolutnim iznosima značajniji rast u bruto premiji ostvaren je kod Osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila 3.874.891€, Osiguranja lica od posljedica nesrećnog slučaja 2.004.980€, Osiguranja motornih vozila 1.931.396€, kao i kod Ostalih osiguranja imovine 1.413.599€, dok je najveći pad u bruto premiji ostvaren kod Osiguranja kredita i to u iznosu od 160.473€.

Gledano po društvima u segmentu neživotnog osiguranja, GRAWE neživotno osiguranje je imalo stopu rasta koja iznosi 18%, što je rezultiralo i rast tržišnog udjela sa 9,1% u 2023. godini na 9,6% na kraju 2024.godine.

Pregled bruto premije društava za osiguranje:

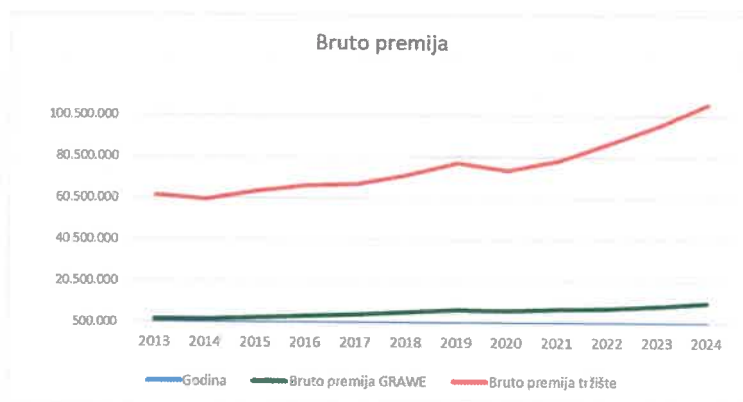
DRUŠTVO ZA OSIGURANJE	Bruto premija		Index 2024/2023	Udio	
	2024	2023		2024	2023
Lovćen osiguranje	39.879.600	36.481.323	109,3	37,5%	38,1%
Sava Montenegro osiguranje	22.653.604	20.670.382	109,6	21,3%	21,6%
GRAWE neživotno osiguranje	10.246.966	8.684.507	118,0	9,6%	9,1%
Generali osiguranje Montenegro	19.832.384	17.160.184	115,6	18,6%	17,9%
Uniq neživotno osiguranje	13.810.658	12.834.495	107,6	13,0%	13,4%
Ukupno	106.423.212	95.830.890	111,1	100,0%	100,0%

Analizirajući bruto premiju GRAWE neživotnog osiguranja u 2024-oj, po rizicima, zaključujemo da najveće učešće u bruto premiji pored Osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila (51,7%) ima *Osiguranja motornih vozila* (18,2%) i *Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja* (15,9%).

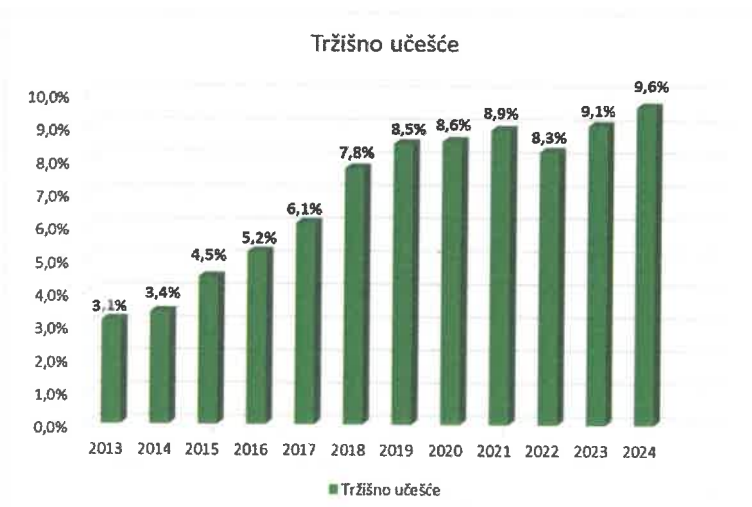
U apsolutnim iznosima značajniji rast u bruto premiji ostvaren je kod *Osiguranja motornih vozila* 753.631€, kod *Osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila* i on iznosi 339.776€, kao i kod *Zdravstvenog osiguranja* 184.828€, dok je pad u bruto premiji ostvaren samo kod *Osiguranja različitih finansijskih gubitaka* i to u iznosu od 7.789€.

Naredni grafikoni pokazuju kretanje bruto premije i tržišnog učešća Društva od 2013. do 2024.godine.:

Bruto premija

Tržišno učešće

U narednim tabelama, dat je prikaz riješenih šteta po vrstama osiguranja za poslovnu 2024. i 2023.godinu:

Broj riješenih šteta:

Vrsta osiguranja	Broj riješenih šteta 2024.		Broj riješenih šteta 2023.		2024/2023		Udio GRAWE neživotno osiguranja na tržištu	
	Tržište	Grawe	Tržište	Grawe	Tržište	Grawe	2024	2023
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	9.576	1.031	9.726	946	98,5	109,0	10,8%	9,7%
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	44.864	1.397	35.287	338	127,1	413,3	3,1%	1,0%
Osiguranje motornih vozila	4.484	567	3.521	260	127,4	218,1	12,6%	7,4%
Osiguranje šinskih vozila	13	0	0	0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje vazduhoplova	1	0	2	0	50,0	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje plovniha objekata	3	0	1	0	300,0	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje robe u prevozu	149	0	185	0	80,5	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	372	21	350	21	106,3	100,0	5,6%	6,0%
Ostala osiguranja imovine	1.852	55	1.811	74	102,3	74,3	3,0%	4,1%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	16.763	2.034	14.511	1.716	115,5	118,5	12,1%	11,8%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	204	0	144	0	141,7	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata	22	0	20	0	110,0	0,0	0,0%	0,0%
Ostala osiguranja od odgovornosti	174	6	162	5	107,4	120,0	3,4%	3,1%
Osiguranje kredita	69	0	39	0	176,9	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje jemstva	73	0	51	0	143,1	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje različitih finansijskih gubitaka	678	0	489	0	138,7	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje pomoći na putu	6.969	920	5.250	435	132,7	211,5	13,2%	8,3%
Druge vrste neživotnih osiguranja	6	0	9	0	66,7	0,0	0,0%	0,0%
Ukupno	86.272	6.031	71.558	3.795	120,6	158,9	7,0%	5,3%

Bruto riješene štete:

Vrsta osiguranja	Iznos riješenih šteta 2024.		Iznos riješenih šteta 2023.		2024/2023		Udio GRAWE neživotno osiguranja na tržištu	
	Tržište	Grawe	Tržište	Grawe	Tržište	Grawe	2024	2023
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	6.370.114	598.333	6.189.727	466.396	102,9	128,3	9,4%	7,5%
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	3.455.732	175.059	2.646.613	106.696	130,6	164,1	5,1%	4,0%
Osiguranje motornih vozila	6.398.299	854.214	4.827.156	426.757	132,5	200,2	13,4%	8,8%
Osiguranje šinskih vozila	336.765	0	0	0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje vazduhoplova	54.560	0	38.643	0	141,2	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje plovniha objekata	1.602	0	0	0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje robe u prevozu	28.711	0	30.437	0	94,3	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	1.158.794	99.852	724.807	17.840	159,9	559,7	8,6%	2,5%
Ostala osiguranja imovine	1.946.776	93.582	3.694.005	60.813	52,7	153,9	4,8%	1,6%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	23.385.256	2.594.722	18.495.048	2.205.779	126,4	117,6	11,1%	11,9%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	19.606	0	16.425	0	119,4	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata	14.360	0	9.266	0	155,0	0,0	0,0%	0,0%
Ostala osiguranja od odgovornosti	293.458	5.832	151.910	5.555	193,2	105,0	2,0%	3,7%
Osiguranje kredita	381.931	0	184.863	0	206,6	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje jemstva	62.993	0	42.872	0	146,9	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje različitih finansijskih gubitaka	92.026	0	1.064.070	0	8,6	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Osiguranje pomoći na putu	748.142	65.937	660.262	29.774	113,3	221,5	8,8%	4,5%
Druge vrste neživotnih osiguranja	250	0	535	0	46,8	0,0	0,0%	0,0%
Ukupno	44.749.374	4.487.530	38.776.639	3.319.610	115,4	135,2	10,0%	8,6%

Procentualni rast broja riješenih šteta na nivou ukupnog neživotnog osiguranja u poređenju sa prethodnom godinom iznosi 20,62%, što u apsolutnom iznosu predstavlja povećanje od 14.714 riješenih šteta (2023. godina: 71.558, 2024. godina: 86.272).

Na tržišnom nivou, osim povećanja broja riješenih šteta, došlo je i do rasta iznosa riješenih šteta za 15,54%, odnosno za 5.972.736€ (2023: 38.776.639€, 2024: 44.749.374€).

Najveće učešće u ukupnom broju riješenih šteta ostvaruju:

- Dobrovoljno zdravstveno osiguranje sa 52,0%,
- Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila sa 19,42%
- Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja sa 11,10%.

S druge strane, najveće učešće u ukupnim iznosima riješenih šteta bilježe:

- Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila sa 52,26%,
- Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja sa 14,24%,
- Osiguranje motornih vozila sa 14,30%.

Najizraženiji rast broja riješenih šteta zabilježen je kod:

- Dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja (9.577),
- Osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila (2.252),
- Osiguranja pomoći na putu (1.719).

S druge strane, najveći pad broja riješenih šteta evidentiran je kod:

- Osiguranja lica od posljedica nesrećnog slučaja (150),
- Osiguranja robe u prevozu (36).

Najveći rast iznosa riješenih šteta u apsolutnim iznosima ostvaren je kod:

- Osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila (4.890.208€),
- Osiguranja motornih vozila (1.571.143€),
- Dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja (809.119€).

Nasuprot tome, pad iznosa riješenih šteta zabilježen je kod:

- Ostalih osiguranja imovine (1.747.228€),
- Osiguranja različitih finansijskih gubitaka (972.045€).

Udio GRAWE neživotnog osiguranja na tržištu u segmentu broja riješenih šteta povećao se za 1,7 procentnih poena, dok se u segmentu iznosa riješenih šteta povećao za 1,5 procentnih poena. Ukupan broj riješenih šteta GRAWE-a u 2024. godini iznosi 6.031, dok iznos riješenih šteta iznosi 4.487.530€.

Procentualno gledajući najizraženije smanjenje udjela broja riješenih šteta je kod Ostala osiguranje imovine 1,1% i kod Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti 0,4%, dok je udio broja šteta povećan kod svih ostalih vrsta osiguranja, od čega je najznačajniji rast kod Osiguranje motornih vozila 5,3% i dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja 2,2%.

Najizraženije smanjenje udjela iznosa riješenih šteta GRAWE neživotnog osiguranja na tržištu neživotnih osiguranja je za vrstu osiguranja Ostala osiguranja od odgovornosti 1,7%, dok je značajniji porast udjela zabilježen kod Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti 6,2%.

Crnogorsko tržište osiguranja podliježe redovnim kontrolama regulatornog organa, Agencije za nadzor osiguranja. Između ostalog, predmet njihovih kontrola je i usklađenost načina rada društava za osiguranje sa pravnom regulativom kojom se uređuju poslovi osiguravajućih društava u Crnoj Gori.

2. FINANSIJSKI POLOŽAJ DRUŠTVA

2.1. Prihodi I rashodi

2.1.1. Poslovni prihodi

UKUPNI PRIHODI	2024.	2023.	2024/2023
I POSLOVNI (FUNKCIONALNI) PRIHODI	8.215.533	7.091.135	115,9
1. Prihodi od premija osiguranja i saosiguranja	8.046.476	6.958.484	115,6
2. Prihodi od usluga za obavljanje drugih poslova osiguranja	169.056	132.651	127,4
II FINANSIJSKI PRIHODI	624.178	472.758	132,0
1. Prihodi od deponovanja i ulaganja (investiranja) sredstava TR	435.404	400.181	108,8
2. Prihodi od deponovanja i ulaganja (investiranja)	188.774	72.577	260,1
UKUPNO	8.839.711	7.563.893	116,9

Ukupni prihodi Društva veći su za 16,9% u odnosu na 2023. godinu, pri čemu su prihodi od premije zabilježili rast od 15,6%.

BRUTO PREMIJA

Obračunate premije po vrstama osiguranja:

Vrsta osiguranja	Bruto premija				Index
	2024.	%	2023.	%	2024/2023
Osiguranjela od posljedica nesrećnog slučaja	1.629.251	15,9%	1.528.180	17,6%	106,6
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	453.098	4,4%	268.270	3,1%	168,9
Osiguranje motornih vozila	1.862.710	18,2%	1.109.079	12,8%	168,0
Osiguranje robe u prevozu	34.291	0,3%	23.570	0,3%	145,5
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	463.434	4,5%	397.765	4,6%	116,5
Ostala osiguranje imovine	285.830	2,8%	217.411	2,5%	131,5
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	5.296.366	51,7%	4.956.591	57,1%	106,9
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	36.418	0,4%	28.464	0,3%	127,9
Ostala osiguranja od odgovornosti	58.737	0,6%	40.924	0,5%	143,5
Osiguranje različitih finansijskih gubitaka	18.561	0,2%	26.350	0,3%	70,4
Osiguranje pomoci na putu	108.269	1,1%	87.903	1,0%	123,2
Ukupno	10.246.966	100,0%	8.684.507	100,0%	118,0

U poslovnoj 2024.godini ukupna bruto premija osiguranja ostvarena je u iznosu od 10.246.966€ što predstavlja rast od 18% u odnosu na prethodnu godinu.

Najveće učešće u bruto premiji imaju sledeće vrste osiguranja: *Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila* (51,7%), *Osiguranje motornih vozila* 18,2% i *Osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja* (15,9%)

U odnosu na 2023. godinu bruto premija je porasla kod svih vrsta osiguranja osim kod *Osiguranja različitih finansijskih gubitaka* koja je ostvarila pad od 30% (7.789€).

Najznačajniji porast bruto premije ostvaren je kod sledećih vrsta osiguranja: *Osiguranja motornih vozila* 753.631€ (68%), *Osiguranja od odgovornosti motornih vozila* u iznosu od 339.776€ (6,9%), *Dobrovoljno zdravstvenog osiguranja* 184.829€ (68,9%), *Osiguranja lica od*

posljedica nesrećnog slučaja 101.071€ (6,6%), Ostalih osiguranja imovine 68.419€ (31,5%) i Osiguranja imovine od požara i nekih drugih opasnosti 65.669€ (16,5%).

Značajan rast premije osiguranja zabilježen je kao rezultat uvođenja novog proizvoda dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, ali i povećanja prodajnih kapaciteta kroz jačanje interne prodajne mreže, što je dodatno doprinijelo širenju obima poslovanja i boljoj dostupnosti usluga osiguranja.

Ovaj rast premije osiguranja ne odnosi se samo na novouvedeni proizvod, već je nastavljena i pozitivna tendencija kod drugih vrsta osiguranja, uključujući osiguranje imovine, osiguranje od opšte odgovornosti, kao i ostale segmente osiguravajućeg portfelja. Ovakav razvoj ukazuje na uspješno prestrukturiranje poslovanja i diverzifikaciju osiguravajućih proizvoda, čime Društvo pospješuje svoju tržišnu poziciju i odgovara na rastuće potrebe osiguranika.

Ukupna premija osiguranja za 2024. godinu u iznosu od 10.246.966€ raspoređena je i skladu sa zakonskom regulativom i aktima poslovne politike i to:

- Tehnička premija: 7.524.756€ 73,4%
- Režijski dodatak: 2.616.721€ 25,5%
- Preventiva: 105.489€ 1,0%

PRENOSNA PREMIJA

Prenosna premija je dio tehničke rezerve Društva koja se obračunava na bruto premiju po svakoj vrsti osiguranja, u skladu sa normativnim aktima Društva (Pravilnik o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija; Procedura provjere ispravnosti obračuna prenosne premije) i zakonskim propisima.

Promjena prenosne premije na dan 31.12.2024. godine iznosi 685.361€ dok je na kraju 2023. isti ovaj parametar iznosio (707.841€).

Raspodjela prenosne premije izvršena je u skladu sa normativnim aktima Društva i zakonskom regulativom.

Opis stavke	2024.	2023.
Obracunata bruto premija	8.046.476	6.958.484
Prenosna premija	4.998.442	4.313.081
Ucesce PP/BP	62,1%	62,0%
Promjena prenosne premije	-685.361,22	-707.841,30

2.1.2. Poslovni rashodi

Ukupni rashodi Društva veći su za 23,2% u odnosu na rashode prethodne godine. Troškovi sprovođenja osiguranja bilježe rast od 23,3%. U okviru poslovnih rashoda koji su na ukupnom nivou veći za 23,3%, najveći rast se odnosi na rashode naknada šteta koji bilježe rast od 35,2%, dok ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja, bilježe rast za 4,5%.

UKUPNI RASHODI	2024.	2023.	2024/2023
I POSLOVNI (FUNKCIONALNI) RASHODI	5.163.406	4.189.107	123,3
II TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	2.644.206	2.144.416	123,3
III FINANSIJSKI RASHODI	17.226	17.534	98,2
UKUPNO	7.824.838	6.351.057	123,2

RIJEŠENE ŠTETE

U periodu 01.01.2024. – 31.12.2024. godine ukupno riješene štete iznose 4.487.530€, što predstavlja rast za 35,2% u odnosu na isti period prošle godine. Troškovi procjene i likvidacije šteta se iskazuju posebno i iznose 391.612€.

Vrsta osiguranja	2024.		2023.		2024/2023	
	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	598.333	1.031	466.396	946	128,3	109,0
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	175.059	1.397	106.696	338	164,1	413,3
Osiguranje motornih vozila	854.214	567	426.757	260	200,2	218,1
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	99.852	21	17.840	21	559,7	100,0
Ostala osiguranje imovine	93.582	55	60.813	74	153,9	74,3
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe mot. vozila	2.594.722	2.034	2.205.779	1.716	117,6	118,5
Ostala osiguranja od odgovornosti	5.832	6	5.555	5	105,0	120,0
Osiguranje pomoci na putu	65.937	920	29.774	435	221,5	211,5
Ukupno	4.487.530	6.031	3.319.610	3.795	135,2	158,9

Najizraženije učešće riješenih šteta u dijelu riješenog iznosa ima *Osiguranje od odgovornosti motornih vozila* 57,82%, *Osiguranje motornih vozila* 19,04% i *Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja* 13,33%, dok po broju riješenih šteta, pored *Osiguranja od odgovornosti motornih vozila* 33,73% i *Dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja* 23,16%, najizraženije učešće ima i *Osiguranja lica od posljedica nesrećnog slučaja* 17,10%.

Povećanje riješenih šteta u dijelu riješenog iznosa zabilježeno je kod svih vrsta osiguranja, pri čemu glavni faktori koji su tome doprinijeli su rast portfelja osiguranja i određene makroekonomske promjene na tržištu.

S jedne strane, širenje portfelja i veći broj osiguranika doveli su do očekivanog povećanja prijavljenih i riješenih šteta. S druge strane, ekonomski faktori, poput umjerenog rasta inflacije, povećanja troškova popravki i medicinskih usluga, imali su određeni uticaj na prosječan iznos isplaćenih šteta.

Značajan rast riješenih šteta u apsolutnom iznosu zabilježen je kod *Osiguranja motornih vozila* 427.457€ (100,16%), *Osiguranja lica od posljedica nesrećnog slučaja* 131.937€ (28,29%), *Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti* 82.012€ (459,71%) i dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja 68.362€ (64,07%).

Povećanje riješenih šteta u dijelu riješenog broja bilježe *Dobrovoljno zdravstveno osiguranje* 1.059 (313%), *Osiguranje pomoći na putu 485* (111%). Rast od 118% u broju riješenih šteta zabilježen je i kod *Osiguranja motornih vozila* (118%).

REZERVISANE ŠTETE

Rezervisanje šteta, za nastale prijavljene i nastale neprijavljene štete, izvršeno je na osnovu aktuelnog "Pravilnika o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja tehničkih rezervi za rezervisane štete". Na dan 31.12.2024. godine Društvo je izvršilo rezervaciju šteta po svim vrstama osiguranja u skladu sa zakonskim propisima i aktima poslovne politike Društva.

a) Nastale prijavljene štete

Rezervisane štete za nastale prijavljene štete:

Vrsta osiguranja	2024.		2023.		2024/2023	
	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	157.188	77	76.199	92	206,3	83,7
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	9.484	25	6.980	14	135,9	178,6
Osiguranje motornih vozila	72.619	30	37.958	23	191,3	130,4
Osiguranje šinskih vozila	0	0	0	0	0,0	0,0
Osiguranje vazduhoplova	0	0	0	0	0,0	0,0
Osiguranje plovni objekata	0	0	0	0	0,0	0,0
Osiguranje robe u prevozu	0	0	0	0	0,0	0,0
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	13.000	4	0	0	0,0	0,0
Ostala osiguranje imovine	25.000	1	6.140	5	407,2	20,0
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	1.041.631	246	708.780	209	147,0	117,7
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0	0	0	0,0	0,0
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	0	0	0	0,0	0,0
Ostala osiguranja od odgovornosti	47.500	2	446	1	10649,3	200,0
Osiguranje kredita	0	0	0	0	0,0	0,0
Osiguranje jemstva	0	0	0	0	0,0	0,0
Osiguranje različitih finansijskih gubitaka	0	0	0	0	0,0	0,0
Osiguranje troškova pravne zastite	0	0	0	0	0,0	0,0
Osiguranje pomoci na putu	0	0	0	0	0,0	0,0
Druge vrste nezivotnih osiguranja	0	0	0	0	0,0	0,0
Ukupno	1.366.422	385	836.503	344	163,3	111,9

Na dan 31.12.2024. godine Društvo je rezervisalo 385 odštetnih zahteva u redovnom i sudskom postupku, sa iznosom rezervacije (bez troškova u vezi sa rešavanjem i obradom šteta) od 1.366.421,57€ (prosječno po zahtjevu 3.549,15€). U redovnom postupku rezervisane su 154 štete sa ukupnim iznosom 301.591,04€ (prosječno po redovnom zahtjevu 1.958,38€), dok je 231 sudskih zahtjeva, od čega jedna rentna šteta, rezervisano na 31.12.2024. sa ukupnim iznosom 1.064.830,53€ (prosječna rezervisana sudska šteta iznosi 4.609,66€).

Rezervacija troškova nastalih prijavljenih šteta iznosi 121.292,61€, te ukupan iznos rezervisanih nastalih prijavljenih a do kraja obračunskog perioda neriješenih šteta na dan 31.12.2024. godine iznosi 1.487.714,18€.

U odnosu na prethodnu godinu rezervisane prijavljene štete (bez troškova) bilježe rast za 63,35%.

b) Nastale neprijavljene štete

Rezervisane nastale neprijavljene štete (IBNR) na dan 31.12.2024. godine iznose 2.157.195,44€, a uvećane za rezervaciju troškova rešavanja šteta 2.343.078,43€.

Rezervisane nastale neprijavljene štete se obračunavaju, u zavisnosti od karakteristika pojedinih vrsta osiguranja i portfelja društva, kao i od raspoloživih podataka, sledećim metodama:

- primjenom aktuarske metode lančane lestvice (Chain Ladder), za sledeće vrste osiguranja: osiguranje od posljedica nezgode i osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila;
- primjenom aktuarske metode očekivane kvote šteta za ostale vrste osiguranja

Troškovi vezani za rešavanje i isplatu šteta sastavni su dio bruto rezervisanih šteta, a odnose se na direktne troškove vezane za rešavanje i isplatu šteta i indirektne troškove vezane za rešavanje i isplatu šteta. Rezervacija troškova vezanih za rešavanje i isplatu šteta iznosi 307.175,62€.

U odnosu na prethodnu godinu rezervisane neprijavljene štete (bez troškova) bilježe pad 1%.

UMANJENJE ZA PRIHODE OSTVARENE IZ BRUTO REGRESNIH POTRAŽIVANJA

Procentualno učešće prihoda ostvarenih iz bruto regresnih potraživanja u obračunatim naknadama za štete se povećao za 8,6%. Apsolutna razlika ostvarenih prihoda iz bruto regresnih potraživanja iznosi 142.843€.

2.1.3. Troškovi sprovođenja osiguranja

Troškovi sprovođenja osiguranja dijele se na: troškove pribave (troškovi sticanja osiguranja), troškove uprave i ostale troškove, umanjeni za prihode od provizije reosiguranja.

Troškovi sprovođenja osiguranja za 2024.godinu iznose 2.644.206€ i u odnosu na 2023.godinu bilježe rast od 499.789€ odnosno veći su za 23,3%.

Troškove pribave čine troškovi: provizije, zakupnine, reklame, reprezentacije i bruto zarade radnika koji rade na pribavi osiguranja, kao i ostali troškovi koji nastaju u procesu pribave osiguranja, su veći za 426.392€ tj. 28,1%, u odnosu na prethodnu poslovnu godinu. Najveći rast se odnosi na povećanje troškove zarada zbog povećanja broja radnika u prodaji.

Troškovi uprave su veći za 182.339€ odnosno 22,5%, u poređenju sa prethodnom godinom.

Pokrivenost troškova sprovođenja osiguranja režijskim dodatkom u iznosu od 2.644.205,77 € (2023: 2.144.416,29€) iznosi 98,96% (2023:101,13%). Smanjenje ovog pokazatelja rezultat je povećanja troškova sprovođenja, što je uticalo na manju efikasnost pokrivanja tih troškova u odnosu na prethodnu godinu.

2.1.4. Finansijski prihodi i rashodi

U toku 2024. godine, Društvo je ostvarilo finansijske prihode u iznosu od 624.178€ i veći su za 32% u odnosu na prethodnu godinu, dok su finansijski rashodi iznosili 17.226€ skoro na istom nivou kao i prethodne godine.

U narednoj tabeli prikazan ukupni finansijski rezultat od ulaganja za 2024. i 2023.godinu:

FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA	2024.	2023.	2024/2023
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	435.404	400.181	108,8
Prihodi od kamata	417.784	374.923	111,4
Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	3.139	19.653	16,0
Prihodi od dividendi i drugih udjela u dobitku	9.081	205	4435,5
Prihodi od zakupa poslovnog prostora	5.400	5.400	100,0
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	3.921	0	0,0
NETO FINAN. REZ. OD ULAGANJE SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERV	431.483	400.181	107,8
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	188.774	72.577	260,1
Prihodi od kamata	36.588	33.609	108,9
Drugi prihodi	152.186	38.968	390,5
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	13.305	17.534	75,9
Rashodi kamata	0	0	0,0
Drugi finansijski rashodi	7.430	5.835	127,3
Rashodi od amortizacije investicionih nekretnina	5.495	5.495	100,0
Novčane kazne i odštete	380	6.205	6,1
NETO FINAN.REZ. OD ULAGANJA KOJA SE NE FINAN. IZ SRED. TEHN. REZ.	175.469	55.043	318,8
UKUPNO	606.952	455.224	133,3

2.2. Analiza strukture aktive i pasive

2.2.1 Struktura aktive

POZICIJA	2024.	2023.	2024/2023
1. Nematerijalna imovina	20.161	3.208	628,5
2. Nekretnine, postrojenja i oprema	1.145.687	978.918	117,0
3. Dugoročna finansijska ulaganja	10.994.569	10.953.783	100,4
4. Kratkoročna finansijska ulaganja	1.979.268	384.545	514,7
5. Kratkoročna sredstva	2.490.879	2.535.178	98,3
6. Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	915.438	611.848	149,6
7. Aktivna vremenska razgraničenja	1.053.439	908.092	116,0
8. Odložena poreska sredstva	0	0	
UKUPNA AKTIVA	18.599.440	16.375.570	113,6

Građevinski objekti Društva dijele se prema namjeni na poslovne nekretnine (za obavljanje sopstvene djelatnosti) i investicione nekretnine (dugoročna fin.ulaganja).

Građevinski objekti se evidentiraju po Modelu nabavne vrijednosti u skladu sa MRS 16 i 40.

Obrtna sredstva na dan 31.12.2024. godine iznose 5.385.585€ i veća su u odnosu na prošlogodišnja za 52,5%. U strukturi obrtne imovine najviše su zastupljena kratkoročna sredstva od 2.490.879 € koja su za 1,7% manja u poređenju sa prošlom godinom. Kratkoročna finansijska ulaganja od 1.979.268€, su veća u odnosu 2023.godinu za 414,7% (slobodna sredstva plasirana u kratkoročne obveznice), kao i se udio reosiguravača u tehničkim rezervama povećao za 49,6% u odnosu na 31.12.2023.godinu.

2.2.2. Struktura pasive

POZICIJA	2024.	2023.	2024/2023
1. Osnovni kapital	3.000.003	3.000.003	100,0
2. Rezerve	4.263.284	3.365.125	126,7
3. Rezervisanja	9.074.445	7.952.908	114,1
4. Kratkoročne obaveze	1.670.893	1.577.249	105,9
5. Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja	218.445	211.131	103,5
6. Pasivna vremenska razgranicenja	372.369	269.155	138,3
UKUPNA PASIVA	18.599.440	16.375.570	113,6

Društvo je dužno osigurati stalno raspolaganje odgovarajućim kapitalom u skladu sa obimom i vrstom poslova osiguranja koje obavlja.

U skladu sa zakonskim odredbama visinu kapitala i garantnog kapitala Društvo izračunava tromjesečno sa stanjem na poslednji dan tekućeg obračunskog perioda. Društvo ispunjava sve uslove kapitalne adekvatnosti:

- Kapital Društva veći je od margine solventnosti za 4.723.597,06€.
- Garantni kapital je veći od iznosa akcijskog kapitala propisanog Zakonom o osiguranju za 3.344.966,98€.
- Garantni kapital je veći od 1/3 margine solventnosti za 5.804.510,34€.

Na dan 31.12.2024. godine Društvo ispunjava sve uslove kapitalne adekvatnosti i ima kapital u iznosu od 3.000.003€, raspoređen na 562.317 akcije nominalne vrijednosti 5,34€.

Sve akcije su obične i svaka daje pravo na 1 (jedan) glas na Skupštini Društva.

Sve akcije su uplaćene u cjelosti, slobodno su prenosive i vode se u sistemu Centralno Klirinškog Depozitarnog Društva.

Ukupni kapital Društva iznosi 7.263.287€ i porastao je za 14,1% u odnosu na 2023. godinu. U strukturi pasive kapital učestvuje sa 39,1%.

Navedeno upućuje da je u odnosu na trenutni nivo poslovne aktivnosti, Kapital na dovoljnom nivou i da Društvo nema ograničenja u ovoj kategoriji u odnosu na mogućnosti daljeg poslovnog rasta.

POZICIJA	2024.	2023.	2024/2023
1. Osnovni kapital - akcijski	3.000.003	3.000.003	100,0
2. Rezerve iz dobiti	39	39	100,0
3. Revalorizacije rezerve	0	0	0,0
4. Prenesena i neraspoređena dobit/gubitak (+/-)	4.263.245	3.365.086	126,7
UKUPNO	7.263.287	6.365.128	114,1

TEHNIČKE REZERVE

U skladu sa Zakonom o osiguranju formirane su tehničke rezerve Društva, koje na dan 31.12.2024. godine iznose 8.492.165€ i veće su nego u istom periodu prošle godine za 15,2%.

TEHNIČKE REZERVE	2024.	%	2023.	%	2024/2023
Prenosne premije	4.998.442	55,9%	4.313.081	55,6%	115,9
Rezervisane štete	3.830.793	42,8%	3.336.478	43,0%	114,8
Rezerve za neistekle rizike	112.930	1,3%	111.254	1,4%	101,5
UKUPNO	8.942.165	100,0%	7.760.812	100,0%	115,2

U tehničkoj rezervi u kontinuitetu najveće učešće ima prenosna premija 55,9%. Društvo je sprovedlo test adekvatnosti prenosne premije (LAT), po vrstama osiguranja na datum 31.12.2024. godine. Sprovedeni test adekvatnosti prenosne premije (LAT), ukazao je na potrebu formiranja rezerve za neistekle rizike u iznosu od 112.930€, što je za 1,5% veće u odnosu na 31.12.2023.godine (promjena: 1.677€). U posmatranom periodu u tehničkim rezervama učešće od 42,8% bilježe rezervisane štete i njihov iznos je veći za 14,8%, u odnosu na 2023. godinu, dok je iznos prenosnih premija veći za 15,9%.

2.2.3. Ulaganja sredstava tehničke i rezerve

Društvo u skladu sa zakonskom regulativom i aktima poslovne politike, plasira sredstva tehničke rezerve, sa ciljem ostvarivanja što boljih prinosa, većom disperzijom rizika, obezbjeđujući sigurnost i raspoloživost sredstava za izmirivanje svih očekivanih i neočekivanih obaveza. Prihodi od deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi veći su za 32% odnosu na prethodnu godinu.

Formirana sredstva tehničke rezerve na dan 31.12.2024. godine Društvo je u potpunosti plasiralo u oblike ulaganja predviđene zakonskim i podzakonskim aktima.

Društvo je u toku 2024. godine održavalo već uložena sredstva i ulagalo nova slobodna sredstva u raspoložive finansijske instrumente, poštujući prije svega načela sigurnosti ulaganja, tržišnosti, isplativosti i likvidnosti. Društvo je u toku 2024. godine uvećalo ulaganje u obveznice za 13,5% (izdate od strane Compagnie de Financement Foncier i Unicredit Bank Czech re).

Stavke	2024.	%	2023.	%	2024/2023
Ulaganje u akcije	28.826	0,3%	25.760	0,3%	111,9
Ulaganje u obveznice	10.809.569	120,9%	9.521.090	122,7%	113,5
Depoziti kod banaka		0,0%	304.711	3,9%	0,0
Poslovni račun	268.265	3,0%	232.824	3,0%	115,2
Udio reosiguravača u tehničkoj rezervi	915.438	10,2%	611.848	7,9%	149,6
Nekretnine	506.036	5,7%	134.880	1,7%	375,2
Potraživanja od osiguranika po osnovu premije osiguranja i saosiguranja, ne starija od 90 dana	894.216	10,0%	776.081	10,0%	115,2
Potraživanja od reosiguravača po osnovu nastalih šteta iz reosiguranja, ne starija od 90 dana	0	0,0%	71.968	0,9%	0,0
UKUPNO	13.422.349	150,1%	11.679.163	150,5%	114,9
Tehnička rezerva	8.942.165		7.760.812		

Ukupna ulaganja u akcije su veća za 11,9% u odnosu na prethodnu godinu a na povećanje ove vrste ulaganja uticala je cijena akcije na tržištu. Izmjenom i dopunom Pravilnika o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi pored postojećih dodata su: potraživanja od osiguranika po osnovu premije osiguranja i saosiguranja, ne starija od 90 dana i potraživanja od reosiguravača po osnovu nastalih šteta iz reosiguranja, ne starija od 90 dana, kao propisani oblici aktive za pokrivanje tehničkih rezervi.

Pokrivenost tehničkih rezervi sa 150,1% propisanim oblicima aktive ukazuje da GRAWE neživotno osiguranje ima pouzdanu materijalnu osnovu poštovanja osnovnih interesa klijenata.

KRA TKOROČNE I DUGOROČNE OBAVEZE

Dugoročne obaveze iznose 218.445€ i odnose se na: obaveze po osnovu finansijskog lizinga-MSFI16 (196.569€) i obavezu za odloženi porez (21.876€), dok su kratkoročne obaveze Društva na dan 31.12.2024.godine 1.670.893€.

Kratkoročne i dugoročne obaveze	2024.	2023.	2024/2023
Kratk. obaveze iz neposrednih poslova osiguranja	45.846	26.385	173,8
Kratk.obav. za premije iz saosig. i reosiguranja	857.065	835.195	102,6
Kratkoročne obaveze za udjele u iznosima šteta	0	0	0,0
Druge kratkoročne obaveze iz poslova osiguranja	105.191	86.427	121,7
Kratkoročne obaveze iz finansiranja	0	0	0,0
Kratkoročne obaveze prema zaposlenima	20.044	23.130	86,7
Druge kratkoročne obaveze i izvedeni finan. instrum.	642.747	606.112	106,0
Dugorocne druge finansijske obaveze	218.445	211.131	103,5
UKUPNO	1.889.338	1.788.380	105,6

Društvo sve svoje obaveze po svim osnovama, isplaćuje uredno, po dospeljeću i bez kašnjenja.

3. INFORMACIJE O ULAGANJIMA U CILJU ZAŠTITE ŽIVOTNE OKOLINE

U toku 2024.godine Društvo nije imalo ulaganja u cilju zaštite životne sredine.

4. PLANIRANI RAZVOJ ZA 2025.GODINU

Društvo planira u narednom periodu da, širenjem prodajne mreže i posebno razvojem sopstvenih kanala prodaje, poveća volumen premije i tržišno učešće.

- očekujemo rast bruto premije od 9,6%, rast u svim segmentima poslovanja
- nema značajnijih promjena u odnosu sa reosiguravačem;
- projekcija rasta šteta od 10%;
- nastavićemo da jačamo tehničke reserve pa planiramo rast rezervacija za štete bi rasle od 11%;
- radićemo na povećanju efikasnosti i produktivnosti poslovanja pa očekujemo dalje snizavanje ukupnih troškova poslovanja;
- u investicionom dijelu, zbog niskih kamatnih stopa, očekujemo isti prinos kao u prethodnoj godini.

5. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Obim i priroda transakcija Društva sa povezanim licima u toku 2024. godine pokazuju da se od ukupnih prihoda od povezanih lica u iznosu od 34.178€ iznos od 4.561€ odnosi na prihod od premije osiguranja a iznos od 29.617€ na prihode od kamata na date zajmove. Suprotno, na rashodnoj strani u toku 2024.godine, ukupni rashodi od povezanih lica u iznosu od 478.829€ se odnose na zastupničku proviziju, marketing usluge i održavanje osnovnih sredstava .

Detaljan prikaz transakcija sa povezanim licima dat je sledećoj tabeli:

Povezana lica	Prihodi od premije osiguranja	Ostali prihodi	Rashodi šteta	Ostali rashodi	Potrazivanja od premije	Ostala potrazivanja	Obaveze
Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft				98.851			26.034
GRAWE auto centar	4.561	29.617		111.127	4.181	407.110	
GRAWE agent				268.851			45.778
UKUPNO	4.561	29.617	0	478.829	4.181	407.110	71.813

6. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

U Društvu se nastoji da se upravljanje rizicima ugradi kao standard u procese upravljanja, planiranja i donošenja odluka. Sam proces upravljanja rizicima ustvari predstavlja proces kontinuiranog identifikovanja i procjene rizika, definisanja mjera za upravljanje rizicima i praćenja njihove realizacije.

U cilju praćenja i upravljanem rizika tokom godine, pripremaju se i dostavljaju Izvršnom direktoru i Odboru direktora razni periodični izvještaji. Takođe, radi efikasnijeg funkcionisanja sistema upravljanja rizicima, Društvo je propisalo i uspostavilo sistem interne kontrole i podjelu dužnosti. Treba napomenuti i to da je, Interna revizija u okviru izvršenih revizija i ostalih aktivnosti tokom 2023.godine, vršila uvid i ocjenu efikasnosti upravljanja rizicima i sistemom internih kontrola. Takođe, upravljanje rizicima je integrisano u proces planiranja, tj. Finansijski i Strateški plan Društva. U tom smislu, prilikom planiranja za 2024. godinu i strateški period vodilo se računa da:

- Društvo ima dobru likvidnost tj. ima sposobnost blagovremenog isplaćivanja šteta i drugih obaveza Društva.
- Adekvatnost kapitala u skladu sa domaćom regulativom bude na zadovoljavajućem nivou tj. da po osnovu ulaganja i deponovanja finansijskih sredstava Društvo ima prekopokrivenost tehničkih rezervi.
- Društvo zadrži već izgrađenu dobru reputaciju tj. ugled Društva.

U skladu sa domaćom zakonskom regulativom, Društvo je održavalo propisanu adekvatnost kapitala i time svoje rizike u poslovanju u svakom trenutku držalo pod kontrolom. Društvo je u protekloj godini usvojilo i ažuriralo niz pravilnika, procedura i ostalih internih akata u cilju efikasnijeg upravljanja rizicima.

7. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

Društvo je u svom poslovanju izloženo sledećim osnovnim vrstama rizika:

- riziku osiguranja,
- tržišnim rizicima,
- riziku likvidnosti,
- kreditnom riziku,

kao i drugim rizicima koji zavise od prirode, obima i složenosti poslovanja društva.

Rizik osiguranja

Rizik osiguranja se odnosi na neizvjesnost poslova osiguranja. Rizike koji svaki od ugovora o osiguranju nosi čine mogućnost da se osigurani događaj desi, kao i neodređenost iznosa odštete koji se po tom osnovu traži. Po samoj prirodi ugovora o osiguranju, ovaj rizik zavisi od slučajnosti i zbog toga je nepredvidiv. Najznačajnije komponente rizika osiguranja su premijski rizik i rizik neadekvatnih rezervisanja osiguranja. Oni se odnose na adekvatnost premijskih tarifa i adekvatnost rezervisanja u odnosu na obaveze iz osiguranja.

Premijski rizik je prisutan u trenutku izdavanja polise, prije nego se dogodi osigurani slučaj. Postoji rizik da će troškovi koji će nastati biti veći od primljenih premija. Društvo upravlja ovim rizicima strategijom osiguranja, odgovarajućim ugovorima o reosiguranju i proaktivnim odnosom prema štetama.

U vezi sa ugovorima o osiguranju imovine Društvo je izloženo rizicima od teže prirodne nepogode (poplave, olujne vjetrove itd.), i rizicima od šteta za požare i kvarove opreme sigurnika. Za određene vrste ugovora Društvo ima ograničen broj šteta koje po polisi isplaćuje ili ograničenu ukupnu sumu koju isplaćuje po polisi u toku godine.

Tržišni rizik

Tržišni rizik uključuje valutni rizik, rizik promjene kamatnih stopa i rizik cijena. Celokupan program upravljanja rizikom usmeren je na nepredvidivost finansijskih tržišta i nastoji da svede na minimum potencijalne negativne uticaje na finansijsko poslovanje Društva. Upravljanje rizikom obavlja Rukovodstvo na osnovu politika koje odobri Odbor direktora.

Devizni rizik

Društvo je izloženo deviznom riziku koji proističe iz poslovanja sa različitim valutama. To je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati zbog promjene u kursu stranih valuta. Zvanična valuta u Crnoj Gori je EUR. Obzirom da Društvo većinu transakcija obavlja u EUR, valutni rizik je značajno umanjen.

Kamatni rizik

Rizik kamatnih stopa je rizik promjena u vrijednosti finansijskih instrumenata, a koje nastaju kao rezultat promjena kamatnih stopa na tržištu.

Aktivnosti Društva izložene su riziku od promjene u nivou kamatnih stopa u dijelu kamatonosnih sredstava i obaveza. Ovaj rizik je ograničen budući da sva kamatonosna ulaganja Društva na dan izveštavanja imaju fiksne stope.

Kreditni rizik

Društvo se izlaže kreditnom riziku kroz sljedeće stavke imovine:

- udio reosiguranja u rezervisanim štetama,
- potraživanja od reosiguranja po isplaćenim štetama,
- potraživanja od osiguranika,
- depoziti i dati zajmovi,
- potraživanja od posrednika u osiguranju i ostala potraživanja i
- novac u banci.

Ovaj rizik se definiše kao nesposobnost dužnika u podmirenju dospjelog potraživanja. Društvo upravlja ovim rizikom redovnim pregledima i analizama od strane rukovodstva i redovnim sastancima s ciljem praćenja razvoja kreditnog rizika. U posmatranom periodu u Društvu je Samostalna služba za naplatu potraživanja radila na naplati zastarjelih potraživanja. Naplativost potraživanja po polisama se procjenjuje na pojedinačnoj osnovi. Za potraživanja za koja se procijeni da postoji mogućnost nenaplativosti ili nijesu naplaćena u razumnom roku se vrši ispravka vrijednosti.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti nastaje kao rezultat finansijskih aktivnosti Društva i upravljanja sredstvima. Ovaj rizik uključuje rizik nesposobnosti finansiranja imovine u odgovarajućim rokovima i kamatama, te rizik nesposobnosti likvidacije imovine po razumnoj cijeni i u odgovarajućim vremenskim razdobljima.

Društvo drži portfelj likvidne imovine kao dio strategije upravljanja rizikom likvidnosti, čime osigurava kontinuirano poslovanje i udovoljavanje zakonskim zahtjevima.

Društvo je likvidno i tokom godine je zadovoljavalo zakonske zahtjeve za plaćanjem šteta na vrijeme. Služba finansija dnevno prati prilive i odlive i radi dnevne, nedjeljne i mjesečne analize. Rizik likvidnosti se uzima u obzir prilikom ocjene uparivanja imovine i obaveza.

Upravljanje kapitalom

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi akcionarima obezbijedilo povraćaj (profit), a ostalim interesnim stranama povoljnosti, i da bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja visine margine solventnosti (Službeni list Crne Gore 14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Cjelokupni obračun margine solventnosti sastoji se iz obračuna metodom premijske osnove i metode osnove šteta. Društvo za osiguranje dužno je da kapital održava najmanje u visini margine solventnosti. Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti. Društvo za osiguranje dužno je da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanog Zakonom o osiguranju.

Rizik novčanog toka

Rizik novčanog toka koji se ispoljava kao rizik (ne)naplate potraživanja od kupaca u ugovorenom roku. Ovaj rizik se povećava ako se neadekvatno i nedosljedno primjenjuju politike u pogledu prioriteta naplate i poštovanja ugovorenih rokova, kao i zbog nenamjenskog trošenja sredstava ili zbog rizika pre)investiranja

Identifikacija rizika je proces kojim se identifikuju i dokumentuju potencijalni rizici. To zahteva temeljno poznavanje organizacije preduzeća, tržišta na kojem ono posluje, pravnog, društvenog, političkog i kulturnog okruženja u kojem egzistira, kao i zdravo razumijevanje njegovih strateških i operativnih ciljeva, opasnosti i prijetnji povezanih s postizanjem tih ciljeva. Da bi se rizici prepoznali i da bi se pripremilo iznalaženje odluka, potrebne su odgovarajuće strukture i metode identifikovanja rizika.

Društvo u sklopu svojih redovnih i vanrednih aktivnosti koristi sljedeće metode identifikacije rizika

SWOT analiza - je tehnika strateškog menadžmenta kojom se uocavaju stratejski izbori dovodjenjem u vezu snaga i slabosti preduzeća sa sansama i prijetnjama u eksternom okruženju.

Upitnici - Sastoji se u kritičkom ispitivanju projekta u cilju određivanja vrste i stepena rizika pomoću određenog upitnika. Pomoću ovog metoda procene rizika određuje se kolika je vjerovatnoća da će projekat da pretrpi neuspeh u pogledu ostvarenja svojih osnovnih ciljeva – tehničkih, vremenskih i troškovnih.

Brainstorming -tehniku grupnog rešavanja problema koja podrazumeva iznošenje spontano nastalih ideja svih članova grupe kako bi se došlo do rešenja problema”, ali isto tako i kao „osmišljavanje ideja od strane jednog ili više pojedinaca sa ciljem rešavanja određenog problema”.

Drvo odlučivanja -Stablo odlučivanja predstavlja tehniku pomoću koje oslikavamo vezu između odluka i rizičnih događaja kako bi se dobila mogućnost za efikasniju i uspešniju kvantifikaciju i analizu projektnog rizika. Analiza odlučivanja pomoću stabla odluke realizuje se kroz sledeće etape: definisanje problema formiranje drveta procena subjektivnih vjerovatnoća mogućih ishoda alternativa kvantifikacija nominalnih vrednosti mogućih ishoda eliminacija grana i izbor alternative.

8. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

GRAWE neživotno osiguranje kao cjelina i njegovi sastavni organizacioni delovi su obavezni da kreiraju svoje procjene rizika na osnovu istih kriterijuma. Svi odgovorni u pravnom licu i izvan njega su obavezni da izveštavaju o značajnim promjenama postojećih identifikovanih rizika, novim prijetnjama i mogućnostima u skladu sa dinamikom kako nastaju.

Da bi pravno lice efikasno upravljalo rizicima, potrebno je da primijeni novi koncept formiranja Enterprise Risk Management (ERM) ili službu upravljanja rizicima koja zahtijeva integrisano upravljanje finansijskim, operativnim, strateškim i drugim rizicima u skladu sa poslovnom politikom i ostvarenjem kratkoročnih i dugoročnih ciljeva poslovanja.

Osnovni nosioci korporativnog upravljanja i regulatorno-organizacioni okviri njihovog delovanja predstavljaju svi organi Društva, dok poslove nadzora i unutrašnje kontrole vrši formiran individualni organ (interni revizor). Prilikom formiranja oblika nadzornog organa i njegove strukture, Društvo se rukovodilo sopstvenim potrebama i mogućnostima, vodeći računa da oblik, veličina i struktura nadzornog organa odgovara realnim potrebama što efikasnijeg obavljanja povjerenih poslova.

U 2023. godini, kao i u predhodnim, osnovni cilj interne revizije je bio da pomogne Društvu da ostvari svoje poslovne ciljeve. Interna revizija, prilikom pregleda poslovanja, kontinuirano skreće pažnju na uočene nedostatke i mogućnost unapređenja procesa, te time pomaže u otkrivanju mogućnosti za efikasno reagovanje na brze promjene u okruženju. Uspostavljanje i održavanje sistema internih kontrola ima ključnu ulogu u procesu upravljanja rizicima, što je od suštinskog značaja za postizanje ciljeva Društva, pa stoga ovaj sistem mora biti ugrađen u postupke upravljanja i rukovođenja, kao trajan proces.

Sa nepristrasnim uvjerenjem o efikasnosti upravljanja rizicima i ocjenom da li se ključnim rizicima pravilno upravlja i da li sistem internih kontrola djeluje uspješno i efikasno, interna revizija ispunjava svoju misiju. Interna revizija daje predloge upravi i rukovodstvu, ali ne odlučuje o

poslovnim aktivnostima Društva. Značajan dio vremena, u toku 2020. godine, bio je usmjeren na aktivnostima neformalnog savjetovanja.

O realizaciji Godišnjeg plana rada interne revizije, kao i realizaciji izdatih preporuka, interna revizija je redovno – kvartalno i godišnje, izvještavala Odboru direktora i Izvršnom direktoru Društva.

U Društvu je, dana 16.10.2017. godine, konstituisan Revizorski odbor kao radno tijelo. Novi saziv koji je formiran na osnovu Odluke Odbora diektora, dana 19.10.2020.godine čine:

- Ana Dendić
- Tijana Ćorović
- Petar Vujošević

Iako Društvo nema usvojen kodeks korporativnog upravljanja, većina načela na kojima je ovaj Kodeks zasnovan se uglavnom primjenjuje u praksi, pa tako i u dijelu politike izvještavanja.

Politika izvještavanja je zasnovana na poštovanju važećih propisa, regularnom i pravovremenom izvještavanju o svim informacijama od materijalnog značaja za odlučivanje investitora, brzoj, jednostavnoj i široko dostupnoj informaciji korišćenjem efikasnih sredstava komunikacije sa njihovim korisnicima, istinitosti, sveobuhvatnosti, konzistentnosti i dokumentovanosti informacija. Politika izveštavanja treba omogućava ravnopravan tretman svih potencijalnih korisnika informacija i uspostavlja zabranu selektivnog informisanja pojedinih lica ili grupa korisnika.